Any V. Núm. 224 - Barcelona, dijous, 18 de maig de 1933

MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA ART I POLÍTICA

Preu: 30 cèntims - Corts Catalanes, 589 - Tel. 11430 - Subscripció: 3'50 pessetes trimestre

publica avui els resultats del concurs de cinema que organitza entre els seus lectors

UNA CRISI DE GOVERN

El camp de Catalunya

El problema del camp de Catalunya exigeix una solució inspirada en l'esperit de justícia. No és artificial ni extemporani. No s'adobaria, doncs, amb dilatòries ni amb cops de puny damunt la taula. Però també es troba dins una fase passional. Llavors, no en faríem res d'escoltar-nos només el parer de cadascuna de les forces en lluita. La passió, que viu *per a* i *de* la brega, sent horror de la lògica, la seva mort. Si no adopta una posició objectiva, examinant les dades del problema en esguard d'una solució, el govern català que vulgui intervenir en aquesta qüestió complexa, primer hi perdrà el prestigi, acabat ocasionarà una sèrie de mals a la nostra pàtria.

Obrers del camp

Per això sentim una gran temença davant de l'actitud de l'actual Govern de Catalunya enfront del problema del camp. Quan un conseller va dir-nos que el Govern feia qüestió de confiança de l'aprovació d'un projecte de llei elaborat per una comissió tècnica, tinguérem un moment de confiança. Vèiem un criteri, potser discutible, però ferm i serè. Ens sentíem governats. Illusió vana! La majoria del Parlament de la Generalitat es revoltà contra el projecte i el Govern capitulà. Dins una comissió parlamentària anomenada a l'efecte cadascú abocà la peculiar demagògia. Cada partit elaborà dins la comissió el seu projecte, escrit, per regla general, amb vistes a «salvar-se» davant dels electors. I així sortiren tres nous projectes: el de la majoria; el de la Lliga i el dels socialistes, tots tres divergents. De manera que, en discutir-se el problema al Parlament, hi ha quatre criteris sense harmonitzar. El del Govern, que havia fet qüestió de confiança de l'aprovació del projecte dels tècnics. El de la majoria, que mira si pot fer alguna cosa per als rabassaires; el de la Lliga, que només pensa en els propietaris. El dels socialistes, fabricat de cara a llur doctrina i d'esquena a tota altra consideració. En mig d'aquesta selva atapeïda d'opinions, on cadascú va per ell mateix, hom es pregunta amb estupor si algú ha pensat en Catalunya, que, al capdavall, és l'única realitat que està en joc. I també, com és que el partit que governa encara no té format criteri sobre una qüestió essencial a la vida del país. Oficialment hi ha dues opinions, a l'Esquerra. La del Govern i la dels «altres». Podeu comptar que si n'exhibeixen dues, privadament n'existeixen moltes més. No deu significar altra cosa la campanya «rabassaire» que fa pocs dies engegà *L'Opinió*, portantveu d'un grupet d'aquell partit que tothom sap que aspirà a tenir-hi tard o d'hora l'hegemonia. *L'Opinió* juga fort i tendeix a pendre la bandera camperola de les mans que fins ara se l'havien adjudicada. Es possible que així mateix el senyor Dencàs, conseller d'Higiene que es preocupa de qüestions de treball amb una ubicuïtat pertorbadora per a tothom, començant pel conseller de Treball pròpiament dit, és possible que tingui les seves petites idees, oscillant entre l'anarquisme, el socialisme i la Congregació dels Lluïsos de Sant Andreu. En fi, un desori.

I a fe que el problema mereixeria ésser tractat amb tota cura. Negant-lo no es resol. Però afirmant amb lleugeresa algunes coses que només serveixen per a fer-se aplaudir davant d'un auditori parcial i, per torna, poc culte, tampoc s'hi dóna solució. No pensen aquells que s'entretenen a fomentar una anarquia pels camps, amb vistes a treure'n una força per a les eleccions, no pensen què pot seguir-se'n. Obliden o ignoren que l'afeblirment del concepte de propietat privada no es detura aquí; que no tindria gaire importància. L'abolició de l'amo-individu comporta l'aparició de l'amo-Estat. Darrera del que fan ells, si, per dissort per a ells mateixos, els secundés l'èxit, vindrien els autèntics enemics de la propietat privada, els socialistes d'Estat. I el pagès, que ara, per tal d'obtenir petites millores, s'agita d'una manera discreta, esdevindria una fera, si veia que li volen «robar» la terra. Car, el que és ell, no veuria d'altra manera qualsevol intent de socialització. Llavors entraríem del tot dins el feixisme camperol i tot de guerres civils ensagnantarien i arruïnarien Catalunya i la República. I els primers que caurien a mans de la gent del camp serien els agitadors irreflexius que haurien engegat les coses per aquest pendís fatal.

No. Res de «paternisme». Res de criteris closos. Hi ha un problema greu al camp català. Però si s'adoba malament, s'agreuja la seva virulència, que pot arribar fins i tot a matar la vida social del país. Per això demanem als partits que pensin que tenen a les mans la vida o la mort de Catalunya. I una altra cosa, encara. Que si aconseguissin sacrificar el país al partit, tampoc no en treurien res. Car la catàstrofe arrossegaria a tothom, vencedors i vençuts.

Això als partits. I als catalans que, enfront d'aquesta desorientació del partit que governa el país i no se sap governar ell mateix, afavoreix tota força republicana esquerrana i catalanista que posi els criteris de govern per davant dels reclams de l'urna, que prediqui solucions i no pas que encengui baralles.

De Dijous — a Dijous

No es pot pas dir que el món visqui actualment en una bona època. A part la crisi que més o menys es fa sentir pertot, cada dia s'enverinen més els conflictes entre nacions, i la guerra, per més posada fora de la llei que estigui, no deixa de tenir els seus practicants. A l'Extrem Orient i a l'Amèrica meridional, fa mesos i mesos que hi ha conflictes en peu, la solució dels quals no es veu pas gaire planera.

I per acabar d'ennegrir el quadro, a Europa mateix, a quatre passes de nosaltres, es revelen símptomes esveradors. El fracàs, treballat per Alemanya, de la Conferència del Desarmament, sembla un preludi d'alguna cosa grossa i lamentable que hi ha insensats que preparen.

Tot Europa ha estat pendent del discurs que Hitler havia de pronunciar ahir al Reichstag, el contingut del qual no coneixem a l'hora d'escriure aquestes ratlles, però que no és difícil de suposar que haurà contingut els mateixos llocs comuns — estúpids, però perillosos — que ve servint des d'uns quants anys ençà als ramats humans que han posat en ell llurs esperances. Esperances de què? Esperances d'anar a morir en una guerra més salvatge que totes les que hi ha hagut fins ara.

Per quedar bé amb ell mateix, no fóra per sorpendre massa que Hitler encara parlés amb més violència que aquell von Papen que ens ha sortit tan bellicós. Discursejant, s'entén.

Tot, a l'Alemanya actual, es fa a favor de la guerra. Com l'altre feixisme, l'atapeiment de cranis a aquest fi es porta amb una intensitat espantosa per part de la dictadura hitleriana, que no plany esforços, ni mitjans, ni falsetats. Alemanya viu en plena febre. Cada setmana — és un detall que té el seu preu — en tots els films d'actualitats veureu almenys una moixiganga o altra de caràcter guerrer, desfilades de camises brunes, parades militars disfressades i altres espectacles repugnants. Ara mateix llegim també que a tot Alemanya té un gran èxit un film qualificat d'històric, titulat Alemanya sagnant, *que no és més que una rabiosa propaganda a favor d'una guerra que cada dia sembla més imminent.*

Quina actitud adoptaran els altres països d'Europa que no s'han begut l'enteniment? Anglaterra, després d'un gest entendriment — que han compartit molts altres països — parla d'aplicació de les sancions d'aquell tractat de Versailles que fa poc volia rectificar. La tradicional hospitalitat anglesa és oblidada per uns moments i es fa objecte de demostracions hostils un delegat de la dictadura alemanya.

* * *

Què es podrà fer per tal d'evitar un conflicte tant més imminent que per part dels amos de l'Alemanya actual hi ha ganes decidides de provocar? Ni la tasca diplomàtica, ni les platòniques decisions de la S. de les N. podran fer desistir del criminal propòsit una gent que ha retrobat — segons frase de von Papen en el seu ressonant discurs — el vell horror germànic de morir al llit.

Ara que l'home que està tan content d'aquest retrocés de l'esperit del seu país, quan l'altra guerra, tenia la pell ben segura com a diplomàtic doblat d'espieta. — C. R.

Una errada

Els decorats del *Tsar Saltan* que els Junior representen al Tívoli, són obra de Bartomeu Llongueres i no de Jaume Llongueres, com es llegia en l'article de la setmana passada sobre aquella representació.

MIRADOR INDISCRET

Càlculs infinitesimals

A la darrera sessió municipal, el tinent d'alcalde cap de la minoria radical, va voler donar una prova més que la qüestió numèrica no està a l'abast de les seves forces, i en referir-se al nombre d'habitants de Barcelona, va dir que havien augmentat en dos cents milions; davant la rialla general, l'home va rectificar i va dir dos milions i acabà per deixar-ho córrer quan va veure que tampoc l'havia encertada.

Ja es veu doncs que el senyor Giralt no sap de números, contra el que molts creuen maliciosament.

Classicisme

Dissabte passat, Orphea Films va celebrar el seu primer aniversari, amb un àpat que fou servit als mateixos estudis cinematogràfics.

El dinar fou presidit pel tinent d'alcalde senyor Vilalta, el qual, amb l'humor que el caracteritza, quan va arribar el moment de fer una fotografia de conjunt, va dir dirigint-se al públic:

—Senyors, ara vaig a fer una *pose* de regidor.

I davant l'astorament general, amb mirada «topazesca» va fer amb els dits de la mà dreta el clàssic vano. En Ventalló, que també hi era, va dissimular tant com va poder, però estava desesperat davant la gesta del seu superior immediat.

No és això el que volien

La gairebé totalitat dels obrers de Prats de Llussanès, cansats de figurar en els rengles de la C. N. T., determinaren canviar de filiació i s'inscriviren a la U. G. T.

Per tal d'instruir-se en els procediments de l'organisme al qual havien ingressat, determinaren organitzar una conferència a càrrec d'una personalitat socialista de Madrid. Efectivament, aquest donà la conferència i entre altres coses digué als obrers de Prats que no tenien raó de queixar-se, ja que estaven com el peix a l'aigua, i que no pensessin a millorar més per ara. Abans calia resoldre els problemes d'Andalusia.

Els assistents a l'acte sortiren moixos i silenciosos.

—Per això—deien—hem fet venir un conferenciant de Madrid?

Una curiosa coincidència

Durant l'anterior monarquia teníem el costum de veure a la premsa solts com aquests: «Ha llegado Don Alfonso procedente de Madrid. La máquina del tren real era conducida por el Duque de Zaragoza.» I ara fa poc, amb la natural sorpresa hem llegit: «Ha llegado el Dr. Roca, Vicepresidente de la República Argentina. El tren presidencial era conducido por el Duque de Zaragoza.»

El Sr. Duran i Ventosa seu a terra

L'habilitat de Ludwig per a combinar les bastides de la seva *réclame* sembla que va comunicar-se als organitzadors de la lectura de trossos del llibre sobre Goethe que el conegut escriptor havia tractat amb el Conferència Club.

L'espectacle anunciat a la sala de festes del Ritz va ésser suspès i transportat al saló d'actes del Casal del Metge. Així la propaganda fou doble i el saló de la Gran Via Laietana era plenissim abans que aparegués el conferenciant o lector.

Tan ple que la gent s'encabí on va poder. Una senyora a la qual no seduïa la perspectiva de restar a peu dret tota la vetllada, va tenir l'humorada de seure a la tarima que aguantava les taules del conferenciant i dels periodistes. Aviat va tenir imitadors, entre ells l'ex-senador senyor Duran i Ventosa. L'espectacle no era gaire senatorial, perquè els que seien als peus del conferenciant, mirats des del pati de butaques, i més encara des de les galeries, feien l'efecte que estaven asseguts a terra.

El canelobre de set braços

La conferència de Ludwig no va començar a l'hora perquè s'havien apagat els llums i no hi havia manera d'arranjar l'avaria. A la fi, dugueren espelmes i plats, i mentre el conferenciant s'asseia i preparava els papers, dos *grooms* del Casal feien esforços per a plantar les espelmes al fons dels plats.

Veient que per manca d'habitud i sobra de nerviositat els dos nois no encertaven a plantar les veles, el nostre col·laborador Miquel Capdevila, que també seia a terra, tocant a la taula del conferenciant, es decidí a fer d'escolà i plantar les espelmes.

Com que no n'hi hagué prou amb dues, n'anaren a cercar un manat i estengueren més platets. La taula del lector semblava un taulell de cafè. Llavors Capdevila començà a suar de por que les espelmes no fossin set. El record del canelobre de les set branques, símbol dels jueus, li feia témer que les llums que encenia fossin interpretades com una burla o com una adulació. A la fi, quan en tingué cinc d'enceses, va respirar sentint com algú de la Junta li deia:

—Ja n'hi ha prou!

Sempre badant

Després de la seva accidentada navegació a bord de *La Nau*, Rovira i Virgili s'embarcà a *L'Opinió*, d'on ha passat a *La Humanitat*. Aquesta incorporació ha provocat un article d'allò més laudatori de l'Esclasans, en el qual s'ha pogut llegir:

«A qualsevol país normalment constituït i políticament educat, un periodista polític com Antoni Rovira i Virgili tindria ja fa anys la seva tribuna quotidiana.»

Aquest Esclasans ignora que Rovira i Virgili, durant molts anys seguits, no ha mancat de tribuna quotidiana. Fins va arribar a tenir-ne dues, però se les va barrotar l'una darrera l'altra. Com que l'Esclasans ignora això i moltes coses més, parla de la «incorporació definitiva» d'En Rovira a *La Humanitat*, frase que mirada com es vulgui, no té cap sentit. Es clar que tractant-se de l'autor del *Sistema*...

Li han tret la gràcia

Des de fa un temps es parla insistentment del nou diari de l'Esquerra. Cada dia es fan córrer coses noves, que són invariablement desmentides.

Ara es diu que *La Humanitat* serà diari del matí. Però com que el partit restaria sense òrgan nocturn, se'n crearà un de nou: el setmanari *La Campana de Gràcia* serà convertit en diari (s'assegura que el senyor Tomàs i Piera és pel Nord a la recerca de rotatives de segona mà), al qual es mutilarà el nom actual: s'anomenarà *La Campana*, senzillament, mutilació que realment treu gràcia a *La Campana de Gràcia*.

La gran vigilància

Diumenge passat actuà al Palau de la Música Catalana el Cor de Cosacs del Don, la institució coral más formidable que ha passat per Barcelona. El seu director, Serge Jaroff, actua amb una sobrietat de moviments extraordinària, la qual cosa captivà el nostre públic, avesat a l'acrobatisme en aquesta matèria.

El mestre Millet, des de la seva llotja, enfocava constantment amb els seus binocles al mestre Jaroff, amb la sana intenció de veure si feia trampa...

Una adepta

Missa d'una a la Concepció. La senyoreta A. M. de S. no es persigna ni en l'introit, ni en cap dels dos Evangelis.

—Tampoc s'ha agenollat al *Sanctus*—afegeix una de les noies del cor que l'havia estat observant.

—I això que sap tant de llatí!—replica l'altra.

—Ja ho tinc—conclou la contralt—: practica la nova religió de Francesc Pujols!

Occitanisme

Les planxadores acostumen a lliurar la feina enllestida, embolicada amb paper de diaris estrangers, venuts a deu cèntims el quilo. El que corre més és el *Diario de la Marina*, de La Havana, o *El Mercurio*, de Valparaíso. L'altre dia, però, ens varen servir la camisa planxada dintre d'un *Sémaphore*, de Marsella, on Paul Barlatier, arran de les festes occitanes de Barcelona, escriu, sota el títol *Choses de la Catalogne*, unes coses tan substancials com aquestes:

«*Cerdagne, Roussillon, Languedoc, Provence sont quatre magnifiques et glorieux éléments de l'unité française, fiers d'appartenir, dès longtemps et pour jamais, à une nation puissante dont ils font partie non comme des éléments jointifs, mais bien plutôt com des éléments chimiquement combinés au corps de la patrie dont ils sont indissociables... Vive doncs la Catalogne fédérative et espagnole et vive aussi la Provence régionaliste et française!*»

Davant tanta comprensió, oferim aquest ram al *cigalier* Bulart i Rialp per si creu convenient convocar novament els seus col·legues i, ara prenent un glopet, ara recitant un verset, poden posar-se d'acord.

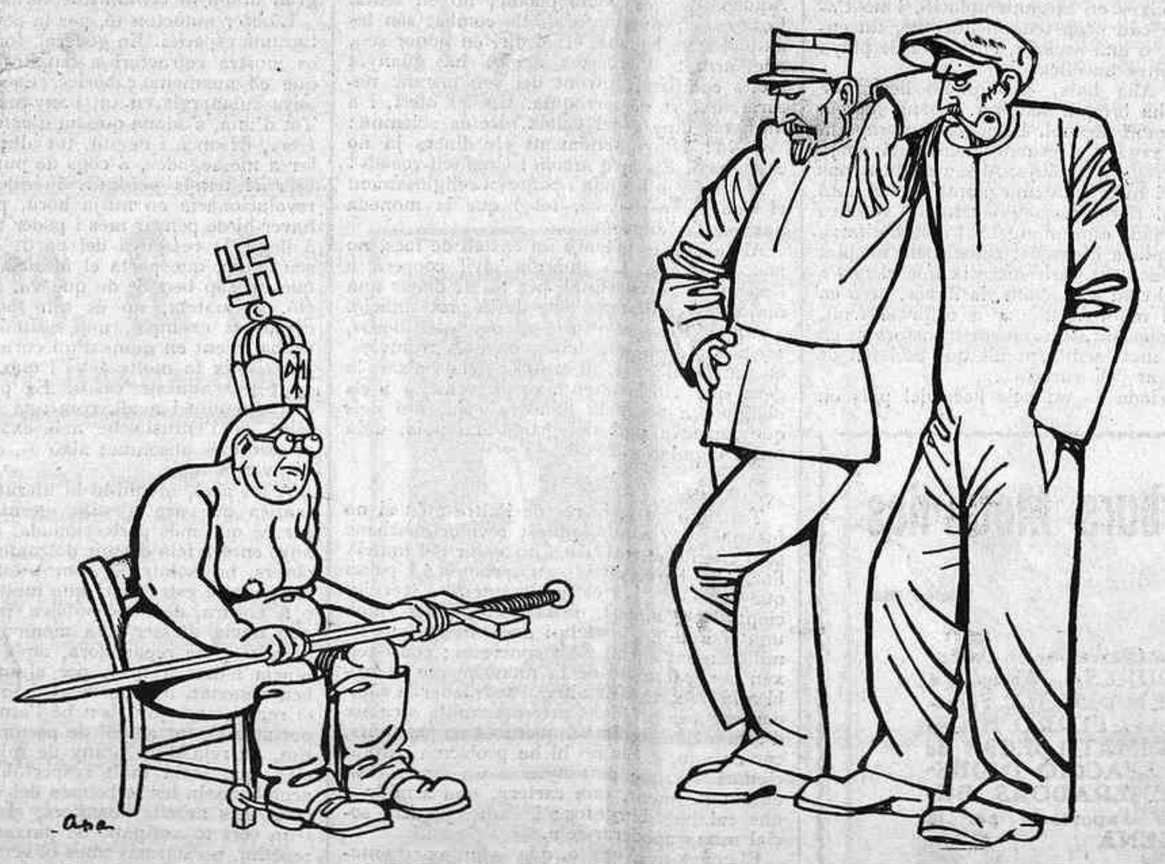

L'ESCA DEL PECAT

—Potser el problema del desarmament no és tan insoluble com sembla... Tal vegàda es redueix a desarmar aquest monstre.

(c) Ministerio de Cultura 2006

LA PASSA DEL TEMPS

Florida primaveral revolucionària

Lloc de la informació, el Clot. Via menestral; barriada estrictament obrera.

El veïnatge cordial que manté la barriada amb l'Eixampla, fa ressaltar amb un contrast agut la impressió de poble forà que produeixen les seves cases de planta baixa, els seus carrers estrets, una mica costeruts, de línies irregulars i cansades.

El dinamisme circulatori que se n'ha apoderat aquests darrers anys, no ha fet altra cosa que accentuar aquest séc.

Passa un autobús, rabent i trontollaire, i aquelles cases baixes, de color de raval, tremolen esporuguides. Passa un tramvia, groc i grinyolador, i fa l'efecte que tanquen els ulls per tal de no veure'l i que es tapen les orelles per tal de no sentir-lo. En canvi, així que senten el soroll feixuc i mandrós d'un carro, cuiten a treure el nas per la porta, per tal de saber qui és aquell vell amic que passa.

La febre circulatòria que durant tot el dia i bona part de la nit sacseja la barriada com si fos un sedàs de graner, ha de morir, al capdavall, del que hom anomena una cossa de conill. Vetací que tot d'una, la circulació queda embussada. Els tramvies, els camions, els autòmnibus, els cotxes de turisme i els carros que solen circular amunt i avall, s'aturen. El groc dels tramvies es barreja amb la rojor dels autòmnibus; es confon amb el gris del carros i fa una xamfaina cubista. Del centre de la barreja n'exploten els crits, les exclamacions irades i els renecs dels carreters i dels xofers; els grinyols de les botzines i el tritlleig impacient de les campanetes dels tramvies, que només tenen pressa quan estan aturats; tot això composa, igualment, una simfonia d'un estil semblant a la xamfaina anterior.

Què ha succeït? Allò de la cossa de conill. Un cavall dels molts que arrosseguen un carro carregat de carbó i que venia de l'estació del Clot, ha tingut a bé, en tombar la plaça per tal de pendre la direcció de la carretera de Ribes, patinar amb les potes del davant damunt dels rails, i ha caigut a terra. Per tal de poder desenganxar el cavall de baranes i aixecar-lo, caldrà desguarnir el cavall i descarregar el carro. Després, el carreter haurà de tornar a posar els guarniments a l'animal i haurà de carregar el carro de bell nou. Feina, aquesta, que reclama una estoneta llarga.

Aquest, diguem-ne drama, que sol ésser-hi representat un dia sí i l'altre també, simbolitza el triomf del menestralisme damunt l'esperit dinàmic modern. El vehicle arcaic, de ritme lent, el cavall de cua tremoladissa, en col·laboració amb l'estretor del carrer, té el poder de paralitzar l'embranzida de la febre moderna, d'un ritme esbojarrat. Quin paper hi fan, en efecte, tot aquell embalum, aparentment irresistible, de cavalls de motor omnipotents, i aquelles tones de ferramenta esfereïdores, parades entorn d'aquell animalet que, ajaçat a terra, els esguarda amb un ull obert i un altre de tancat?

Entremig de les cases polsoses se'n veuen d'altres que són, o volen semblar, modernes; cases amb aire de rascacels deturats a mitja creixença. Tenen molts pisos, i hom ha farcit les baranes de ferro dels balcons i les parets de les façanes d'ornamentacions d'un estil tarambana.

En aquella via abunden els bars, s'empenyen, gairebé, els uns als altres. Tots ells, amb unes ventalles folgades, amb uns taulells amples, pintats de color blau Joffre. De l'interior surt l'esgargamellament cansat d'una pianola o el soroll d'un altaveu estrident. Ai! el *Cantar del arriero* i la *Luisa Fernanda*, canten un duo sentimental i tendre, amb acompanyament de paràsits que deu actuar com un miraculós calmant damunt l'enfebrament revolucionari que sacseja la barriada...

Bars, profusió de bars; amb pianoles i amb altaveus, en franca i rabiosa competència. Havent-hi bars, les voreres han d'ésser plenes de taules; les cadires plenes de xofers que esperen, mig asseguts al seu damunt i amb aire avorrit, el client problemàtic; i les taules, per tal de no ésser menys que les cadires, plenes de fiambreres embolicades amb un mocador de quadrets blancs i blaus, abandonades sobre el marbre. Tramvies, autòmnibus, camions i carros que passen, si poden, i taxis grocs arrenglerats a les voreres.

El conjunt quedaria d'un to ultramodern, àdhuc amb punts i ribets de nordamericà, si hom no vegés aquelles cases baixes i polsoses, si el carrer no fos tan estret, i si en alguna no hi hagués marcat, encara, el senyal de quan hom penjava els raïms de panotxes a la paret, enfilades amb un parpal, al costat de la porta, per tal d'assecar el blat de moro.

No fa pas massa anys, al voltant de les cases, hi havia uns sembrats ufanosos de regadiu i de secà; a un costat de la casa, un paller daurat amb l'olla trencada dalt del pal i un encanyissat barroc, que servia de galliner i de coniller alhora, al davant. Sota de la figuera, i d'una casa a l'altra, travessant el sembrat, la ratlla amiga, cordial, d'uns corriols encantats, ombrejats pels canyars d'uns marges adormits, amarats de rosada, florits de moreres i d'esbarzers, murallats d'atzavara, amb aquell pal de telègraf que surt del bell mig i per on, a punta de dia, sortien a pendre la fresca, a xarrupar, goluts, els primers raigs vivificadors del sol, o a estirar les cames, els cargolins. Si així que clarejava es posava a plovisquejar, sortia la mestressa, amb un sac al cap i la galleda a la mà, i en poca estona, seguint pels corriols i pels marges, l'omplia de cargols.

Una plaça petita com un cop de puny, com aquelles que es troben pels poblets i que serveixen perquè els vells i les criatures hi puguin anar a pendre el sol, amb la col·laboració desinteressada dels gossos de tarannà taül, adornada amb uns arbrets civilitzats, que vol dir raquítics, tot i els anuncis de colors detonants que tapen les parets, acaben de donar un aire menestral al barri.

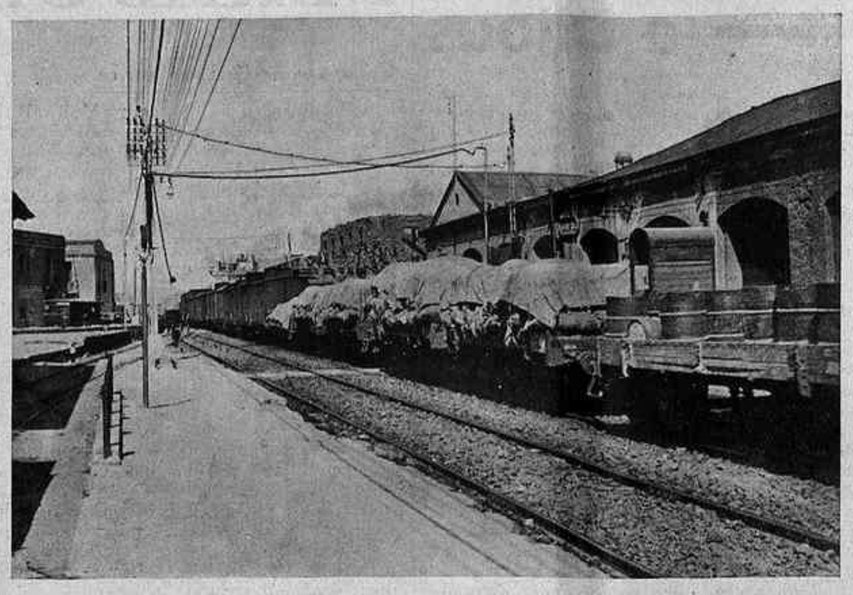

Vies vives i vies mortes

A un costat, mig amagada, una altra plaça, la del mercat. Llença un baf espès de verdura tendra i una ferum de peix, salabrosa, que fa coïssor al nas.

Més avall, a mà dreta, l'estació, amb aquelles barreres que parteixen la barriada en dos trossos. Vies vives i vies mortes. Les vives, que són aquelles per damunt les quals circulen els trens, lluentes com sabres; les mortes, a banda i banda de la via, cobertes de rovell, amb uns llacsons ferruginosos i tristos, que neixen entremig de la grava. Damunt d'aquestes vies dormen, dies i més dies, unes processons interminables de vagons carregats de sarrions de carbó, del cul dels quals surt la cua verda d'unes branques de cirerer d'arboç.

Cap al cantó de Barcelona, us fa ganyotes un disc vermell. Sorgeix d'un revolt, un núvol blanquinós que envaeix l'atmosfera i ofega les cases. El tren, rabent i negre, fent un gran soroll de ferramenta sacsejada, passa esperitat.

Sota la plaça, el carrer de Sant Joan de Malta, llarguíssim i monòton, que va de dret com un tret al cor del Poble Nou, que és els Quatre Cantons. Més enllà, cap a la banda de Sant Andreu, el regadiu gemat, tallat en sec per les cases barates, gurugús a peu pla, i per la llenca de sorra del Besòs. A aquesta banda, el cel és més blau i les cases, més alegres, somriuen...

* * *

Si, del Clot estant, mireu cap a la banda de Barcelona, veureu un cel difumat per una boira negrosa. Cel de raval. Barreja de pols de carretera, de fum de fàbrica i de polsim xarolat de carbó industrial. Si ho feu en direcció a Sant Andreu, el veureu clar, diàfan. El verd esponjós i vellutat del regadiu, tast engrescador del tapís oriental que és el Vallès, amararà el vostre esperit d'un enterniment bucòlic. Ai!, i com el paisatge és un sedant per les nostres angúnies, un calmant pels nostres neguits, un opi aplacador pels nostres nervis. En reposar-hi, fugint de la trepidació enervadora de la ciutat, els ulls i el cor noten com, a poc a poc, amb un ritme suau, remou les mares de bondat que tots guardem com un tresor — mal ens està el dir-ho, la persona fóra bona si no agafés manies — en la bota del recó de la nostra ànima i ens fa contemplar el món a través del miratge enganyador d'una Arcàdia. No! Compte amb els miratges, amb els enterniments flonjos, i més compte encara amb les Arcàdies. A aquestes altures i en aquest lloc ens podrien donar mal resultat. A la millor, t'embadaleixes en la contemplació, i no t'adones que cau prop teu un miratge, un enterniment, o una arcàdia, en forma de pinya més o menys bucòlica.

Veieu? Allà baix, en aquella llenca de terra, hi ha bròquil sembrat. Abans succeïa una cosa molt normal. El pagès sembrava la llavor, la regava si era necessari o si no ja se n'encarregava la pluja. Al seu degut temps hi neixia i hi creixia una planta, en el botó de la qual floreix aquella mena de verdura que, barrejada amb mongetes i amb botifarra negra i cuita a la paella, constitueix un plat d'hivern suculent. Ara succeeix que el pagès planta, tal com feia abans, la llavor, però en arribar el moment d'anar a collir el fruit, hom el troba miraculosament transformat en un atuell molt semblant als que esclaten de tant en tant pels carrers...

La barriada és un dels llocs del país on la primavera revolucionària ha tret més florida. I no pas únicament al regadiu o entorn de les cases barates. En el seu clos n'hi ha hagut tanta, si no més, que als afores. I allà on ha sortit més esponerosa ha estat a la plaça. Una mica més amunt d'aquesta hi ha el *Centro Libertario*; a la plaça mateixa, el *Petit-Picón, a cal Parpei* — de sobrenom *Bar Sport* —, i *l'Apeadero*. A tots aquests bars, excepte al *Fornos*, que és concorregut per gent acabalada — mena de *Colon* del Clot — i on, naturalment, ha topat amb fortes resistències, a tots els altres hi ha arrelat fàcilment. A l'*Apeadero* el terreny ja estava abonat, car és concorregut per immigrats. A *cal Parpei*, fins a cert punt, també. Les Gretes, les Mistinguets i les Marlenes, assídues de la casa, en tenien referències excellents, i vençuda la primera por, finalment hi pogué fer forat. Al *Petit-Picon* no hi hagué qüestió. Aquest bar és el punt habitual de reunió dels militants.

Les noves idees estan ja familiaritzades amb els petaments de dents de les fitxes del dòmino, amb els acords de la *Luisa Fernanda* i àdhuc amb els grinyols sudamericans de Gardel.

El bar «Petit-Picon» al mig, flanquejat per dos altres bars

El dia 8 de gener, hom proclamà al *Petit-Picon* la instauració del règim nou, amb la solemnitat deguda. Després, un grup sortí de l'establiment per tal d'anar a fer el mateix als altres bars i, de passada, a confiscar-los. En què va consistir la confiscació? A anunciar la proclamació del règim nou a tot Espanya i requisar les armes. Cal dir que a la major part dels bars tenien de tot, excepte aquesta mena d'eines.

A *cal Parpei* les demanaren a l'amo. Aquest, que és home pacífic, no en tenia. Les seves armes naturals de combat són les ampolles de beguda, i cal dir, en honor seu, que armat d'aquestes armes ha guanyat molts combats, enfront del seu enemic natural, que és el parroquià. Els les oferí, i a més, els diners del calaix. Refús solemne:

—No! D'avui endavant els diners ja no existeixen. Els hem *dibolit*! Confiteu-vos-els!

Molts feren beguda i pagaren religiosament el que els pertocava, tot i que la moneda havia estat *dibolida*.

Al vespre, es disparà un castell de focs, no pas artificials. La guàrdia civil cooperà a l'esclat de la roda final, per tal de donar una major solemnitat a l'acte de la proclamació.

Aquell mateix vespre, al pont del Besòs, sorgí un grup que feia parar els tramvies, els autòmnibus i els autos; feia baixar la gent que viatjava en aquells vehicles i els obligava a besar la bandera roja. Un dels que formava part del grup, una noia, duia uns escapularis al coll.

* * *

Tot això no seria res de l'altre món si no fos que al costat d'aquest revolucionarisme se'n crien d'altres. Tot i no sortir del mateix lloc, s'hi barregen i se n'aprofiten; i passa que en desvirtuen el sentit autèntic. Revolucionarisme, aquest, de districte cinquè, amb una visió de la justícia i unes aspiracions de millorament social molt concretes; consisteixen a apoderar-se de la moneda que es trobi a la butxaca dels altres i traslladar-la ràpidament a la pròpia. Cartera, armilla o calaix d'estanc que siguin ben plens — no pas buits, car en aquest cas no hi ha problema revolucionari — i que pertanyen a un tercer, són automàticament, una cartera, una armilla o uns calaixos burgesos; la nova justícia social mana apoderar-se'n.

El company *Xorisso*, que és un ex-rebentapisos molt acreditat i que fou un dels que varen batre més rècords d'acaparament de bons aleshores dels sense feina, en sap un niu d'aquestes històries i us en donaria detalls pintoresques. Què fa ara? Es revolucionari. Es, poc o molt, comunista. Vol canviar la societat de sota a sobre, com si fos una mitja. Troba que l'estat actual de coses, que el règim, són una porqueria. El govern deixa morir de *fam* l'obrer pels carrers — l'obrer és ell mateix —, i essent així, què ha de fer l'obrer? Clavar un cop d'espatlla revolucionari i bandejar-ho, per tal d'implantar un règim més just i més humà.

Hauríeu de sentir-lo predicar al bar, a l'hora del vermut amb almeges. Dóna goig. Tot d'una, engrescat per la prèdica li agafa un atac de nervis revolucionari, desenfunda la *xicota* que, per cert, és de bona mida, li dóna *esmorzar* i surt al carrer, acompanyat d'uns amics, disposat a demostrar que té raó. Es fica al primer estanc que troba i, com que està carregat de raó, convenç l'amo o la mestressa. En aquests casos hom sap de sobres el que succeeix. Que quan una persona s'adona que no té raó, diu a l'altra:

—Té, queda-te'ls.

I aquest, naturalment, se'ls queda.

Tot el que us expliquin són falòrnies i ganes de donar un tomb equívoc a les *idees*. De vegades engarjolen injustament el company *Xorisso*. L'home, però, té un carnet diplomàtic a la butxaca. No manca qui acut a visitar-lo, sollícit:

—Fill meu, què has fet!

—Senyor... Les *ideies*... La causa... La fam...

—Però és que aquesta vegada potser n'has fet massa...! Hi ha morts i ferits...!

. . . . . .

—...Aquesta vegada no et podré donar sopar...!

I de *Xorissos*, val a dir-ho, Barcelona n'està farcida. N'hi ha de totes mides i volums, i tant del país com de l'estranger. Com que, gràcies a Déu, Barcelona és una ciutat no pas oberta, ans bé, esbatanada, tots els *Xorissos* de fora que tenen la pell en remull vénen ací a assecar-la i de passada celebren una festa major revolucionària que no s'acaba mai, presidida, en molts casos, per una aurèola reconfortadora d'impunitat.

Hi ha un altre comunisme. Ve de dalt. Fa el pagès; fa veure que ve de l'hort. S'esvera i parla, amb temor, d'un daltabaix pròxim. Per sota mà, però, atia el foc. Aquest és el pitjor. De la barreja contusionària, el que en surt més perjudicat són les idees.

* * *

Us convido, per acabar, a pujar a un turó qualsevol dels que rodegen la ciutat. Heus ací una segona edició dels cinturó comunista de París. El formen aquesta estesa de clapes blanquinoses que fan la ferradura entorn de la ciutat. La història es repeteix, per bé que amb certes variacions, car els anys no passen en va.

Si prop d'un dels molts gurugús que fan la sardana entorn de la ciutat — Hospitalet, Coll-Blanch, La Torrassa, Sardanyola, Vallcarca, Horta, Montcada, Sant Andreu, Santa Coloma, Badalona, etc. —, hi ha uns camps de cols o de patates importants, succeeix un fenomen estrany: resulta que aquella mena de llegum, que sembla inofensiva, dóna una gran ufana al comunisme forasté.

L'obrer autòcton té, per la seva banda, un tarannà especial. En general, fora del treball, es mostra refractari a omplir-se el cap del que ell anomena cabòries. Es passa anys i anys submergit en un bany-maria nirvànic. Tot d'una, s'adona que ha d'*actuar*. Li agafa febre, frisança i neguit, tot alhora, i s'hi vol fer a mossegades, a cops de puny. Vol recobrar el temps perdut... i enllestir la feina revolucionària en mitja hora, per tal de no haver-hi de pensar més i poder tornar al cafè a llegir la ressenya del partit de futbol del seu equip, que porta el *Mundo* d'avui. Com que no sap ben bé de què va, i una revolució, tanmateix, no és tan fàcil de cuinar com, per exemple, una costellada al bosc, acaba caient en mans d'un curanderisme que ja existeix fa molts anys i que és molt adequat per aquests casos. Es passa la vida anant amunt i avall, com una llançadora de teler, de l'entusiasme més exaltat a la depressió més absoluta; això és, que no recula ni avança mai.

A tot això, afegiu-hi la literatura melodramàtica que ara s'estila, germana bessona, per bé que més perfeccionada, d'aquella que anys enrera feia dormir dolçament els nostres obrers, bressolats pel somni dolç del *pavo*, i el concepte estrafolari que molta gent tenia, o té encara, de la República, la qual creuen que havia d'ésser una mena de campi qui pugui, o una repartidora, amb lloc de preferència i dret a triar, per alguns. Tot això, ben remenat, ben dosificat, i un cop fabricat el remei, sacsejant ben bé l'ampolla, ens ha portat a l'estat actual de pertorbació que patim, barreja d'un afany de millorament social, que seria molt respectable si no s'hi acomboiessin les terboleses del subsòl, els esclats dels atuells mortífers, els atracaments i un cert to antipàtic de pinxeria; tot això, repetim, no són pas unes olivetes, un vermut massa prometedor, que predisposi a obrir la gana i a esperar amb desig l'àpat revolucionari finai.

JAUME PASSARELL

L'APERITIU

Els Amics de la Poesia.— Paul Valéry va inaugurar la setmana passada aquest desvetllament dels Amics de la Poesia a casa nostra. No es podia trobar una avinentesa millor, no es podia trobar un bateig més perfecte ni més intelligent, que la presència de Paul Valéry a la sala de conferències de la Catalònia. Deixant de banda l'imponderable valor que els versos de Valéry tenen per a les persones que encara damunt les anècdotes brutals i la grotesca mascarada de cada dia, saben conèixer el preu d'una selecció graciosa i dolorosa de paraules, feta amb el més alt sentit de responsabilitat literària, podem dir que Valéry, ell tot sol, és una festa completa de poesia.

Pocs homes hi deu haver avui dia al món que desvetllin aquesta simpatia especial de la figura feble, borrosa i agrisada de Valéry. Es la simpatia de la intelligència pura, o si es vol, la simpatia de l'esforç de tota una vida per arribar a aquest grau de lucidesa i de gràcia, expressat per unes idees controlades a cada instant, no forçades mai, fluents, gairebé insinuant-se, gairebé deixant les coses a mig dir, penjades en un mot, en una interjecció, de vegades en un somriure, però amb quina malícia suggestiva, amb quina meravellosa lluentor sideral!

Una conversa o una conferència de Valéry, explicant coses que ell ja ha dit en els seus llibres, volent posar en clar i fent assequibles els seus punts de vista a un públic correcte, però no especialitzat, són sense cap dubte una de les poques joies raríssimes que es poden caçar en una època tan deshumanitzada com la nostra.

Valéry és de les persones que reconcilien amb la nostra espècie, i que donen una certa aparença de realitat al mite de Prometeu. Però aquí el Prometeu no ha anat a caçar del cel flamarades espectaculars; s'ha entretingut en una cacera més delicada, ha dut en els seus dits l'imperceptible panteix de les estrelles, la sàvia geometria de les constellacions; ha dut les coses més difícils, però més insinuants i més incisives de la nit. De tot això n'ha fet la seva poesia difícil, castigada, exigent, però n'ha fet també la seva mentalitat, la seva visió del món i la seva manera de moure's dintre d'aquest laberint estisorat i espremut de la literatura. Aquesta qualitat d'ànima selecta, elaborada i disciplinada fins al masoquisme, Paul Valéry sap projectar-la damunt del públic amb tota la mala fe d'un *salonnard* que explica facècies galants, i fins té la coqueteria de fer veure que en un moment donat no troba la paraula justa, i fa una pausa — una pausa inquietant — perquè la paraula tingui més pes, més color o més gust.

La veu cansada, l'aire una punta decrèpit, aquell blau gris un si és humit, un si és absent dels seus ulls, acaben de donar a Valéry tota la diabòlica elegància d'un diplomàtic de la paraula perfecta.

Seria tristíssim que després d'aquest començament tan brillant, i després d'haver estat tan sàviament encetat aquest paner de cireres que ofereixen els Amics de la Poesia a les orelles i a l'emoció del nostre públic millor, no poguéssim continuar assistint a les sessions dels Amics de la Poesia amb l'estat d'ànim i amb la devoció que la poesia es mereix.

El conreu de la poesia ha estat una mica descuidat aquestes darreres èpoques. La juventut estudiosa es distreu amb altres coses, i si un moment a Catalunya potser sobraven poetes, avui dia hi ha crisi de poetes autèntics. Això a mi em fa una pena extraordinària, perquè hem de pensar que en la nostra incipient i fragmentària cultura, l'exponent més alt el donen els poetes i les obres de poesia. De Catalunya encara, mentre no es demostri el contrari, els noms que pesen més són els noms de Ramon Llull, d'Ausias March, de Verdaguer, de Maragall, de Joan Alcover, per citar només els que són en el cor i el pensament de tothom.

Han de pensar tots els polítics, i tots els senyors que passen pel carrer, que la poesia quan és autèntica és immortal, i que per una poesia es pot fer immortal el nom de tota una generació i de tot un poble.

Jo, pobre de mi, des de la meva modestíssima esfera he procurat contribuir, i no he deixat mai de fer-ho, al monument de la poesia catalana de la millor manera que he sabut; i no cal dir que aquesta nova empenta que uns amics meus intenten donar a la més pura de totes les expressions literàries, a mi m'omple d'alegria. Però que jo estigui content no curarà de res; és especialment a la joventut i a la joventut de la primera volada que tinc interès especial de dirigir aquestes paraules. A Catalunya, són certes les paraules de Maragall dient que «la poesia tot just ha començat». Seria dolorosíssim que entre els infants que pugen, i entre els xicots que comencen a pensar i a tenir ambicions, no hi hagués els poetes autèntics de la poesia futura, que continuessin — molt millor que tots nosaltres, aquesta poesia que tot just ha començat. Seria dolorosíssim que no intentessin definir amb paraules noves el sentit poètic de la vida actual, i el sentit poètic que tenen les essències eternes del nostre país, que va començar a tenir ànima amb les cançons dels trobadors.

Aquest any hem celebrat amb tota pompa els cent anys de la publicació de la poesia que marca el punt incial del nostre desvetllament literari. Que aquesta pompa no sigui un llampegueig efímer, i no es mori en banderes i discursos. Una de les coses més delicioses que comporta el sentir-se català, és aquest convenciment que tot o gairebé tot encara està per fer, de pensar que hi ha tanta ginesta verge per confegir rams intelligents i durables. La poesia tot just ha començat; jo desitjo que l'exemple de la presència de Paul Valéry i la bona fe dels Amics de la Poesia diguin alguna cosa de profit a les joventuts del meu país.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

Societat Espanyola de Carburs Metàl·lics

Correus: Apartat 190
Teleg.: "Carburos"

BARCELONA
Mallorca, 239

Telèfon 15019

CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya) :: OXIGEN 99 °/o DE PURESA, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova :: ACETILEN DISSOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova :: FERRO MANGANES i FERRO SILICI :: SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces seda, cotó i altres teixits :: CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica :: GENERADORS, BUFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS, GRATIS

GUTEMBERG, S. A.

Maquinària, Tipus, Filetatge de bronze, Tintes i Utillatge per les **Arts Gràfiques**

Agullers, 1 i Via Laietana, 4
Tel. 15524 - BARCELONA

(c) Ministerio de Cultura 2006

Perills de voler conèixer els escriptors cèlebres

La confrontació d'un públic amb la persona de l'escriptor cèlebre és sempre un acte perillós. No ho hauria d'ésser? Es possible; però de fet ho és.

I encara, cal distingir dos fenòmens en aquesta confrontació que he qualificat de perillosa. En primer lloc, cal distingir la reacció del públic preparat o que, si més no, coneix directament algun dels motius que fonamenten la fama de l'artista o del poeta. Són gent que ha llegit versos, assaigs, biografies, novelles, o que ha assistit a representacions teatrals on es donaven obres de l'home que, de cop i volta, ha aparegut davant els seus ulls amb el pretext d'una conferència o d'una simple visita.

En segon lloc, cal posar la reacció del públic que acut a sentir una conferència o a dinar amb un personatge, no pas en virtut de cap interès desvetllat pels llibres que ha llegit, ni menys per les poesies que sap de cor, sinó, purament i simplement, per haver sentit dir que aquell personatge és un gran, un importantíssim personatge.

El perill de la confrontació existeix en els dos casos, però sens dubte és més gros en el segon que no en el primer.

Quan un home que ha llegit el gran novellista A o el gran dramaturg B, o el gran historiador Z, descobreix que no es tracta de la persona brillant i aguda que imaginava, sinó d'un ésser d'aparença poc atractiva, o quan, en lloc del semi-déu que correspondria a les obres, topa amb un pobre home disminuït i insegur d'ell mateix, l'estrall tal vegada no és gaire gros. Tard o d'hora, després que la presència s'ha esvaït, la relectura dels llibres refà la figura malmesa. Els defectes personals mateixos que no s'obliden, agafen un significat inofensiu, de vegades emocionant i tot.

Paul Valéry, recent hoste de Barcelona

En canvi, l'estrall d'una presentació deficient i sense esclat resulta terrible en l'esperit dels qui no coneixen sinó el ressò de la fama, la vibració del nom. Llur desencís no troba un sol punt d'aturada; passen d'una devoció enorme i sense fonaments a un menyspreu igualment enorme i sols basat en aquella hora de confrontació personal. «I aquest és el gran escriptor X? I aquest és el gran poeta N? Bah! Quina enredada!»

Jo crec que una mesura saludable per a la collectivitat fóra la de prohibir que les persones impreparades, que només acuden al reclam de la fama, poguessin anar a sentir cap eminència si abans no havien llegit un parell de llurs obres. Així s'evitarien moltes confusions. Es evident que després de fullejar certs llibres de versos o d'assaigs, la gent, o bé s'abstindria d'anar a escoltar certs autors perquè descobriria de seguida que no eren per a ells, o bé hi aniria més orientada respecte la mena de plaer que són capaços de procurar-li.

Es clar que, en absolut, resulta impossible d'eliminar la possibilitat de decepció. La conferència, el tracte directe i personal, posen en joc qualitats i virtuts que no són exactament les mateixes que són posades a contribució en els moments de creació literària. Es freqüentíssim de trobar grans novellistes que descriuen admirablement una societat, en la qual, tanmateix, no es belluguen amb desembaràs ni amb autoritat. Quantes vegades, l'home que millor descriu una festa, un sarau, és aquell que, arrambat al marc d'una porta, una mica cohibit, una mica insegur, contempla l'alegria i la gatzara dels altres sense gosar participar-hi, volent i dolent!

El contacte amb el públic és tota altra cosa que el comerç amb les muses. Hi ha natures privilegiades que es mostren tan felices en l'un com en l'altre; però cal tenir ben present que aquesta duplicitat d'aptituds no és consubstancial a l'excellència. Emile Zola, que dóna en les seves obres una impressió de força, de robustesa gairebé titànica, en la vida corrent produïa un altre efecte; el seu parlar papissot el desparençava. Wagner, que a través de les seves òperes evoca la grandesa i la magnificència, era baixet, era petitó. Benito Pérez Galdós, almenys en els darrers anys de la seva vida, cec, vacillant, senil, no guanyava res d'exhibir-se. Théophile Gautier, alt, gros, corpulent, patia d'halitosi, segons el maligne testimoni de Sainte-Beuve.

En general, els creadors de ficcions literàries, els historiadors, els pensadors, no superen la impressió que produeixen llurs obres. La millor part d'ells sol trobar-se en les pàgines que han escrit en el silenci i en la solitud. Hi ha, per contra, homes de professió literària que emanen una simpatia poderosa. Es el timbre de veu, és l'expressió dels ulls, és la figura, és el gest?... Aneu a saber! En el ram de la suggestió física les relacions de causalitat no estan pas gaire ben determinades. El cert és que en aquests casos es produeix un fenomen invers al que he comentat abans: l'interès que desvetlla la presència personal refluеix sobre les obres. La vida de l'autor les vivifica, completa llur sentit, els encomana calor, intencions, encisos. El comte de Guibert, el gran amor de Julie de Lespinasse, pertany, sens dubte, a aquesta categoria d'escriptors que milloren l'obra amb la irradiació de llur influència física. No va ésser únicament la filla adulterina de Madame d'Albons la qui va admirar-lo; homes freds i previnguts, Voltaire mateix, D'Alembert, Suard, varen creure de bona fe que Guibert era un home extraordinari, frec a frec del geni. La posteritat, emancipada dels miratges que projectava la persona, no ha ratificat pas aquest parer i ha oblidat de pressa les seves tragèdies, sense recordar gaire els seus tractats d'art militar.

El seny sens dubte ens aconsellaria de jutjar les obres per una banda i les persones de llurs autors per una altra; no traginar del camp de la creació artística al de la vida personal respectes i simpaties, prevencions i hostilitats. Però, qui s'abstè de practicar aquesta confrontació que reclama imperativament la natura humana? L'obra que encén el nostre entusiasme o que desvetlla la nostra curiositat, ens empeny, vulgues o no, a conèixer la persona del creador.

Bah! Renunciem a abolir aquest impuls naturalíssim. La frontera rigorosa entre la vida i el llibre és inhumana. Però almenys avesem-nos a menar les reaccions que provoca el lliure trànsit d'un món a l'altre, en forma que no provoqui gaires estralls ni gaires injustícies. No anem a escoltar una conferència d'un pensador rigorós o d'un poeta difícil amb la mateixa disposició d'esperit que aniríem a sentir un émul de Muñoz Seca. No demanem a qui no és professional de la *causerie*, ni ens ha dit pas que ho fos, que ens diverteixi com un Sacha Guitry o ens gronxi i ens ensucri com un García Sanchiz. No demanem peres a l'om.

CARLES SOLDEVILA

Agència exclusiva per a la venda de
MIRADOR
Societat General Espanyola de Llibreria
Barbarà, 16 *** Telèfon 14186

Mirant a fora

Un llibre profètic

La tasca de «depuración» que amb tanta violència és prosseguida a Alemanya, es tradueix, en el món de les lletres, amb la crema pública de llibres i l'expulsió de nombrosos intellectuals. Sota l'acusació de marxisme, és bandejada l'obra de Heinrich Mann.

Aquest autor té el greu pecat, als ulls de Hitler, d'haver previst en el llibre L'Imperi, *publicat ja fa temps, el que passa actualment a Alemanya. Els conflictes del capital i del treball, les capitulacions dels sindicats, les hipòcrites empreses de socialització en profit dels patrons, l'aliança del sabre i dels alts forns, etc., tot és resumit en el que passa a la petita ciutat industrial de Gausenfeld, on té lloc l'acció de la novella.*

Cal remarcar que L'Imperi *de Heinrich Mann, com el de Guillem II, acaba amb una guerra.*

Erudició musical

*A bord de l'*Ile-de-France, *en el qual viatjà la missió francesa que prengué part a les converses de la Casa Blanca, coincidiren tres homes d'Estat: Herriot, Paderewski i Quezón, president del Consell de Filipines.*

Hom diu que les converses entre l'ex-president de Polònia i l'ex-cap del govern francès versaven principalment sobre temes de música. Herriot sap un bon nombre d'anècdotes musicals, i en contà moltes al famós pianista.

Una d'elles fou la desgràcia que va succeir a Monteux, director d'orquestra dels Concerts Pasdeloup, una vegada que donava un concert a Londres. En l'obertura s'havien de sentir, a intervals, tres tocs de trompeta, i collocà entre bastidors el músic que els havia de tocar. Ve el moment del primer toc de trompeta, que comença bé i acaba molt en sec. Vagament inquiet Monteux espera el segon, que no ve, i el tercer, que tampoc es fa sentir. Acabada l'obertura, el director, furiós, es fica entre bastidors i hi troba el seu trompeta agafat per un policia que l'havia pres per un pertorbador.

L'altra anècdota fa referència al pianista Bauër, el qual, en un concert que donava a Lisboa, es va presentar a la sala havent begut una mica massa de porto i veient — horror! — dos pianos en lloc d'un.

—Què podia fer?—preguntava el músic al sogre d'Herriot, pel qual aquest sap la història —. Triar a l'atzar, sense voler tenir un aire dubitatiu, un dels dos pianos que veia i dirigir-m'hi amb la major dignitat possible. I vaig fer-ho. Desgraciadament, el piano que havia triat, era el fals!

L'evidència mateixa

Els periodistes americans sovint s'empesquen enquestes estrafolàries. Així la de preguntar a les persones cèlebres què pensen mentre s'afaiten.

Roosevelt, quan encara no havia estat elegit a la més alta magistratura del seu país, va respondre senzillament:

—En què penso? En no tallar-me!

Patriotisme

Segons una revista de cinema, la illustre estrella americana Mary Pickford ha refusat la invitació d'una companyia navilèra francesa que li oferia una travessia gratuïta de l'Atlàntic, en cabina de luxe, no cal dir-ho.

—No podem—diuen que ha dit—acceptar res dels francesos, perquè encara no han pagat als Estats Units els deutes de guerra.

Amb una mica més de reflexió, Mary Pickford hauria hagut d'acceptar l'oferiment de la companyia francesa, i inscriure al crèdit de França la suma corresponent al preu del passatge.

D'ahir a avui

—En aquell temps, era un bon alemany.
(*Le Rire*, París)

SERVEI ELECTRIC PER A AUTOMOBILS
ACUMULADORS "Exidé"
GARAGE ELECTRIC
CARRER MOTÁ (ARIBAU I DIAGONAL)

CAMISERIA FITO BARCELONA
Exit en la mida
Corbates inarrugables
Pijames a bon preu
JAUME I, 11
Telèfon 11655

L'ACTUALITAT INTERNACIONAL

Eslavisme i germanisme

No sabem si tenen raó o no en tenen els que afirmen que la història es repeteix. El cert és que es constata la successió de situacions que s'assemblen molt entre elles. Això és el que avui dia es verifica quant a l'eslavisme i al germanisme. Es de remarcar que aquestes dues races senten els lligams de la sang molt més que les races llatines, sovint — massa sovint i tot — en discòrdia i enemistat. Serà potser efecte de la sang una mica més ardent; però això no lleva que la cosa — especialment per les conseqüències que ha dut i que podria dur — no sigui depiorable.

Avui dia assistim a un renovellament gairebé cotemporani del germanisme i de l'eslavisme, que tot i iniciar-se només, cal tenir en seriosa consideració.

El germanisme s'ha desvetllat especialment amb l'arribada de Hitler al poder — diem desvetllat perquè si havia romàs letàrgic de 1919 fins fa poc temps, havia estat força viu en temps passats —, i s'ha manifestat clamorosament. No ens volem referir a les coses interiors d'Alemanya — no perquè no siguin interessants —, sinó solament a les seves perilloses repercussions internacionals. El primer punt del programa hitlerià — o, millor dit, del reforçat pangermanisme — consisteix en la unió sota un sol govern de tots els pobles de raça teutònica, i per tant anexió d'Austria, restabliment de les antigues fronteres, sense excloure'n la del Tirol, malgrat les illusions de Mussolini.

L'*Anschluss*, que tenia molts partidaris a Austria, ha estat retardat fins ara per una oposició aparent del canceller Dollfuss i per l'agitació antinazista de la social-democràcia vienesa; però sobretot perquè Itàlia, que ha prestat molt d'ajut econòmic a Austria — i que, a despit de tota l'amistat amb el nazisme, no té ganes de veure les pròpies fronteres confinant amb les d'Alemanya —, no ho permetria. No ho permetrien tampoc Anglaterra i França, que no obliden que els tractats de pau — encara en vigor — són explícits pel que fa a prohibir la fusió de la petita Austria amb la gran Alemanya.

Hitler i la seva colla no manquen d'audàcia, i, amb una mena d'inconsciència, llurs accions són precipitades i sense cap preocupació per les conseqüències que podrien produir. Dollfuss, en canvi, és un home prudent. S'ha educat a l'escola de Msr. Seipel i de Schober; això és, en el fons, pangermanista i anexionista, com Seipel; en aparença, moderat i disposat a respectar els tractats, però disposat a burlar-los si pot, com Schober.

Litvinoff

La unió d'Austria i Alemanya, doncs, cal considerar-la només diferida a un millor moment, al qual es podria arribar més aviat del que generalment es creu. Qui s'esperava, per exemple, que en 1913 el vell Francesc Josep proclamés l'anexió de Bòsnia i Herzegovina a Austria? La sorpresa per aquest cop deixà tothom tan parat, que quedà paralitzada tota temptativa de reacció.

Però no basta la unió dels dos ex-imperis; encara va més enllà la cobejança hitleriana. A penes res. Rependre l'Alsàcia i la Lorena, amb algun altre territori més, per compensar el temps transcorregut des de llur restitució a França. Anorrear, o poc se'n falta, la nacionalitat francesa, i àdhuc, si fos possible, germanitzar París, sense excloure'n Montmartre, que es convertiria en una segona Lutherstrasse. Bèlgica hauria de pagar molt car haver-se quedat amb Eupen i Malmedy, terres belgues geogràficament i etnogràficament, però que els prussians havien honrat amb llur dominació. Quant a Polònia, ja sabem quins són els propòsits del nazisme.

Arribat el moment oportú, no sabem què passaria entre Hitler i Mussolini. Potser veuríem un espectacle no gaire corrent: el fill llançar-se sobre el seu pare espiritual.

Hitler no limita a aquestes insanitats el seu programa. N'hi ha una mica per tothom. Tot Europa i tot el món haurien d'ésser clients de la indústria alemanya; les altres ja no tindrien raó d'existir. Com una reedició del *civis romanus sum*, quan es trobi un alemany — amb la creu esvàstica, no cal dir — caldrà saludar-lo alçant el braç. *Heil!*

El fet és que amb un programa així, l'extinyaire austríac ha aconseguit convertir Alemanya en un enorme manicomi, i renovar, considerablement acrescuda, una situació com la de 1914. Quines en seran les conseqüències?

* * *

Menys perillós sembla, i potser més interessant, el desvetllament de l'eslavisme, que ha produït un quasi involuntari, però essencial, canvi en la política de Moscú, on s'ha sabut separar netament les directives de la política interior de les de la política exterior, calmant les aprensions de molts governs temorecs que si miraven amb terror cap a Rússia, no semblen pas massa horroritzats pel que ocorre a Berlín.

Dollfuss

Els esdeveniments que han tingut lloc aquests darrers temps, i que han afavorit la creació de situacions noves del tot, han produït, entre altres coses, la unió dels pobles de raça eslava. La gran família eslava es compon de tres grups principals: russos, polonesos i txecs, amb un apèndix a Sèrbia, Croàcia i Eslovènia. Ara veiem totes aquestes nacions estrènyer-se al voltant de la més gran, Rússia, que sembla voler oblidar els errors del passat i fer-se'ls perdonar.

Aquesta fusió dels eslaus pot constituir una força formidable en un esdevenidor no llunyà. Però, quina diferència entre eslavisme i germanisme! El primer no té mires hegemòniques, assimilant-se més aviat que imposant-se a través de l'emigració. Moltes regions de Grècia són habitades per eslaus hellenitzats, que si han conservat algunes característiques de llur raça, han demostrat també una facilitat extraordinària d'ésser absorbits.

La força eslava podrà ésser considerada més com un factor de pau que no pas de guerra. L'exemple l'ha donat la recentíssima conciliació entre Rússia i Polònia, que a més a més de posar fi a una situació anguniosa que feia un segle i mig que durava, és un fet notable en favor de la pau. En efecte, eliminades les possibilitats de conflicte entre les dues nacions, hi ha un immediat reforç de Polònia que farà que Alemanya no pugui pensar tan fàcilment a buscar-li raons per la famosa qüestió de la Pomerània. Els recents acords entre Pilsudski i Litvinoff no s'han limitat al caràcter oficial, sinó que han tingut una correspondència en el sentiment popular, servint així la causa de la pau.

Rússia tingué, de 1815 a 1914, una influència de primer ordre en la política europea, afavorint el manteniment d'aquell equilibri que començà a trencar-se pel cop de mà d'Austria sobre Bòsnia i Herzegovina. Si la pau es pogué conservar tant de temps, fou degut en bona part a la política de Sant Petersburg. Es tractava d'una força potser més aparent que real, però que fet i fet serví la causa de la pau. Fatalment, la guerra amb el Japó disminuí sensiblement el prestigi rus a l'Extrem Orient, i les conseqüències encara duren avui, amb la política imperialista de Tòquio i el caos xinès.

Anem potser cap a una nova sistematització europea, en la qual exerciran un major paper els lligams, si es vol més espirituals que no pas materials, entre els pobles d'una mateixa raça? Fa de molt mal dir, però el que es verifica en les zones europees de raça teutònica i de raça eslava és certament simptomàtic. Són races velles, com la llatina mateixa, però que es mostren plenes de potencialitat i amb ganes de rejovenir-se. Cosa que nosaltres, els llatins, no semblem, per ara, gaire disposats a fer.

Perquè no és pas precisament de llatinisme que es pugui parlar en els nostres dies, almenys en el sentit amb què parlem de germanisme i d'eslavisme. Si hi ha dues nacions d'igual raça ben poc disposades a collaborar, aquestes són actualment França i Itàlia, i ja se sap per culpa de qui.

TIGGIS

Viatges Marsans, S. A.
Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

Lliura: Bitllets de ferrocarril i Passatges marítims i aeris; els Bitllets quilomètrics espanyols, a l'acte, facilitant ensems al client la fotografia necessària.

Reserva: Seients en els trens ràpids, Places en Pullmans i cotxes-llits, Habitacions en els millors hotels, Autocars per a gran turisme.

Organitza: també: Viatges individuals a preu fet, Excursions, Peregrinacions, Congressos, Creuers i molt especialment

Viatges de noces: a Roma utilitzant els bitllets reduïts del 70 % que com Agència emissora dels ferrocarrils de l'Estat Italià lliura a l'acte a tot client al qual interessin.

UN VESTIT
confeccionat com
a mida tindrà per
100 pessetes
SASTRERIA
MODELO Rambla Canaletes, 11

(c) Ministerio de Cultura 2006

EL CINEMA

LES ESTRENES

Films americans

Hi ha un motiu que retrobem diverses vegades en l'obra literària de Dostoievsky; ens referim al tema dels darrers instants de vida d'un condemnat a mort. L'autor, que es trobà al peu del patíbul, condemnat a la darrera pena i que no fou indultat sinó un breu instant abans que la sentència es portés a efecte, coneixia per experiència personal l'angoixa i les característiques psicològiques d'aquell darrer instant. Succeeix en

Kay Francis

aquells segons últims, o suposats últims, un fenomen remarcable que Dostoievsky ha explicat d'aquella manera com sols ell n'és capaç. El temps psicològic, que diria Bergson, experimenta respecte el temps normal una dilatació extraordinària, en tal forma que en pocs segons desfila per l'esperit de l'individu una cadena d'imatges mentals tan nombroses i distintes que en estat normal exigiria una pila d'hores per produir-se. Podem fer-nos una idea remota d'això referint-nos al que passa en el somni. Somnis que ens semblen haver-nos ocupat hores senceres, tan ric és llur contingut, el rellotge ens indica que no ens han pres sinó uns minuts.

Hi ha, no en dubteu, un motiu magnífic a fer explicar pel cinema en aquesta exaltació de darrera hora del condemnat a mort. Es el tema de *Dos segons* de Mervyn Le Roy. Però tant el tema ens sembla bo, tan gran ha estat la nostra decepció en veure aquest film, que desaprofita totalment les excellències del motiu, per resoldre's a no ésser sinó un film d'aquells que s'obliden tot seguit.

El cinema té l'aptitud de transportar el temps a diferents escales, com els cartògrafs fan amb l'espai. Els recursos del muntatge permeten així mateix distingir les imatges de la vetlla, d'aquelles dels somni, marcar el diàleg visual amb el segell de l'excitació, com també amb el de la fatalitat. El lector, pel seu compte, trobarà exemples palpables del que avancem i reconeixerà que l'autor de *Sóc un fugitiu* no ha fet res d'això en el seu nou film *Dos segons*. Hi ha en aquest film una verbositat anticinematogràfica i les imatges no tenen ni remotament la més mínima característica que permeti relligar-les al començ i al títol del film.

En un altre sentit, el film *Sis hores*, que també vol suggerir un temps viscut en circumstàncies excepcionals — l'home que el viu és un ressuscitat que sap que no té vida sinó per sis hores —, també escamotejava part del problema. No tant com *Dos segons*, per tal com el realitzador sabé evidentment imprimir a les imatges i a Ronald Colman un to d'espectre i de distància espiritual que afavoria la impressió que en la intenció de l'autor havia de produir el film damunt l'espectador. I el comentari ingenu, i diem ingenu perquè fou dit en veu alta, espontàniament, per un espectador que hi havia prop nostre: «Encara no han passat les sis hores?», ens indicà prou bé que aquella transposició del temps a diferent escala a què alludíem, no havia estat feta d'una manera hàbil pel director.

Molt just, en canvi, Van Dyke en el seu film *Mans culpables*. Un film policíac, que, com tots els films policíacs — no sabem per què —, comporta un desenllaç que no està de cap de les maneres a l'altura de l'expectació provocada per la intriga. En canvi, la intriga apassiona i revela en Van Dyke el gran coneixement que té del cinema. La tècnica aquí és de l'ordre d'aquella tècnica de composició que presideix els bons films policíacs. Una ordenació dels fets per la qual sabeu i ignoreu a mitges, i muntada de tal forma que la vostra expectació augmenta a mesura que es fa la llum sobre l'assumpte. I que consti que Van Dyke s'ha mostrat molt original bastint un film policíac en el qual el públic sap qui és el criminal. La ignorància s'escau aquí en els camins que Kay Francis seguirà per donar amb la pista.

Kay Francis té ara un gran cartell. La Paramount, la Metro i la Warner se la disputen. Creiem que reuneix prou qualitats per mantenir-se per molt de temps a aquestes alçàries del cel de Cinelàndia.

Entre els films que s'anuncien hi ha *Una dona capritxosa* i *Una tragèdia americana*. Aquest darrer, en el qual Sternberg torna a ésser el bon Sternberg d'altre temps, és un film prou important perquè el comentem amb l'extensió que mereix en un article pròxim. L'altre és una comèdia amb una anècdota infeliç, però que resulta divertidíssima, del fet de la intervenció d'un boig. No s'ha abusat del tema i per això val la pena d'assenyalar-lo. Aquest boig fa unes bogeries que tenen molta gràcia, i com que dins la seva follia és molt feliç, no hi ha crueltat a riure's d'ell tot veient el film.

JOSEP PALAU

Concurs "Mirador"

Al nostre concurs sobre quins eren, en opinió dels nostres lectors, els quatre millors films sonors, es reberen 4,671 butlletins, l'escrutini dels quals donà el següent resultat:

Noies d'Uniforme. .	**3067**	**vots**
Ombres Blanques. .	**1595**	»
Les llums de la Ciutat	**1341**	»
Remordiment	**1296**	»
El Camí de la Vida . . .	1206	»
L'Opéra de Quat'Sous . .	1007	»
A nous la Liberté . . .	876	»
Alleluia	827	»
El Milió	786	»
Tabú	717	»
Els Carrers de la Ciutat. .	652	»
Sóc un fugitiu.	553	»
El Patriota	437	»
L'Angel Blau	437	»
L'exprés blau	357	»
Carbó.	334	»
Les Aventures de Skippy .	294	»
Champ	283	»
Sous les toits de Paris. .	189	»
L'última Companyia . . .	178	»
M. (El Vampir de Düsseldorf).	156	»
Per la Llibertat	125	»
Grand Hôtel	119	»
Jean de la Lune	103	»

No esmentem els 89 films que no arribaren a obtenir cent vots.

(Continua a la pàg. 8.)

Selecció i ordenació dels sons

L'artista curt de gambals creu que l'art és reproducció servil de la realitat. Afortunadament, l'artista intelligent sap que l'art no és còpia de la realitat, sinó selecció dels elements d'aquesta realitat, primer, ordenació d'aquesta tria, després.

La cambra de la primera època del cinema mut era tan poc intelligent com l'artista copista. Enlluernada per la seva facultat de reproduir el moviment, caçava tots els espectacles dinàmics que tenia al davant amb golafreria primària: trens, corredisses, tot

«Cinemania»

era bo, i aprofitat per la primera cambra.

El micròfon de la primera època del cinema sonor tenia la mateixa avidesa incontrolada. La primera cambra es va deixar suggestionar pel moviment. El primer micròfon es va deixar suggestionar pels sorolls, per qualsevol soroll. Tant en un cas com en l'altre, la quantitat comptava més que la qualitat.

Però s'ha avançat molt, d'aleshores ençà. La cambra ha après a seleccionar. Ara, més intelligent, només s'atura davant d'allò que té un interès: una bellesa emotiva. I el micròfon ha esdevingut més intelligent també. Ara, només registra els sons expressius, capaços de produir una emoció.

Però no basta seleccionar. Cal ordenar els elements triats. Després de la successió informe de reproduccions que eren els primers films, les imatges seleccionades ja han estat considerades com els mots d'un llenguatge que cal ordenar amb una sintaxi intelligent. *Découpage* i muntatge col·laboren a crear aquesta ordenació. I alguns, pocs encara, ja comencen a ordenar els sons seleccionats com les imatges. Els sons de molts films ja són sotmesos a un *découpage* i a un muntatge rigorosos. «Voldria — ha dit el director Cavalcanti — realitzar un film amb molts sorolls, però sense música ni paraules. Voldria muntar el so com es munta la imatge. Kuttmann sabia el que es feia quan va rodar *La melodia del món*.»

Parlem ara dels sons en si. I apressem-nos a dir que ja seria hora de valoritzar-los. Molts directors, farcits de prejudicis teatrals, creuen que les paraules són l'únic element constitutiu del cinema sonor. Però també hi ha la música i els sons. Fa dues setmanes, parlàvem de les possibilitats de la música al cinema. Avui parlarem de les del so. Aquestes possibilitats no han estat vistes per gairebé ningú. Potser només per Eugène Deslaw. Aquest as del muntatge al temps del cinema mut, al qual devem tants bons documentals, ha esdevingut ara as del doblatge.

Evidentment, Deslaw no creu en aquest procediment absurd. Només l'empra per a conèixer a fons la tècnica de la post-sincronització. «La post-sincronització — diu — és la fórmula de l'esdevenidor del film parlant i sonor. Ens deslliurarà del micròfon davant les boques dels actors i del text davant llurs ulls, per a donar-nos un món de possibilitats.» Deslaw afegeix que el *dubbing* li ha ensenyat a fer films sonors còmics, dignes d'aquest nom. Pels tallers i laboratoris de doblatge, ha entrevist la quantitat de *gags* poètics a la Mac Sennett que dormen en la nova tècnica. I ja veu exemples de trucs tècnics com aquests: un *quatuor* podrà ésser cantat pel mateix home, es podrà deformar, augmentar, multiplicar la significació d'una escena, tot i introduint-hi sorolls que no siguin realistes, substituir al sincronisme de la imatge i del so un *décalage*...

Darrerament, al Coliseum, hem pogut veure un *gag* tècnic d'aquests, dotat d'una comicitat irresistible. L'escena de *Cinemania*, que reproduïm, en la qual la veu de Harold Lloyd havia estat terriblement accelerada, amb el mateix procediment emprat per a obtenir l'alentit i l'accelerat de les imatges.

SEBASTIÀ GASCH

J. Ramon Blasco. — Li agraeixo els seus mots massa amables i immerescuts. Per a contestar la seva pregunta, voldria donar-me la seva adreça? Gràcies.

ACTUALIDADES
EL MUNDO EN 55 MINUTOS
Rambla Catalunya, 37 - Telèfon 11701
● El país dels contrastos
Curiosa documental de Noruega.
● Aus flotants
La vida de les aus; explicada en espanyol.
● Gaumont Super News
Les darreres noves mundials.
● Curiositats i rareses del món
Magazine Atlàntic; explicat en espanyol.
● France Actualités
ELS ENGINYERS ANGLESOS EXPULSATS DE MOSCOU PEL GOVERN DELS SOVIETS ARRIBEN A ANGLATERRA.
● Eclair Journal
Entre altres assumptes de forta actualitat es fa remarcar, per la seva importància, la celebració del Primer de Maig a París.
Sessió contínua de 3 tarda a 1 de la nit
Entrada única: 1 pesseta

COLISEUM
UNA MUJER PERSEGUIDA
Paramount Films
amb Winne Gibson i Frances Dee
Es un film PARAMOUNT dedicat a les mares de tot el món
Dilluns vinent
UNA HERMANITA DELICIOSA
por Marie Glory Noël-Noël

SENSACIONAL! HISTORIC!
EL PROCESO Dreyfus
representa amb la submissió del militarisme al poder civil el triomf de la República
AVIAT ESTRENA AL
Fantàsio

Fantàsio
La pel·lícula més còmica de totes les còmiques que s'han vist
¡Una comedia burlesca con música de Robert STOLZ
Willy Forst
Caballero para todo
Un nou gènere de cinema que crea el gran director
GEZA VON BOLVARY

Més de 50.000 espectadors han desfilat per el
Kursaal
per admirar
MERCEDES
que ha entrat a la
3.ª setmana de projecció
Avui i tots els dies
Actuació personal de
JOSEP SANTPERE i RAFEL ARCOS
Tarda, a les 7'30; nit, a les 12'30
Preferència, 2 ptes. - General, 1 pta.

DEMA, ESTRENA AL
CATALUNYA
del film d'acció de Paul Sloave
EL CORRESPONSAL DE GUERRA
per Jack Holt, Ralph Graves i Lila Lee
DISSABTE, ESTRENA AL
CAPITOL
del dinàmic film de misteri dirigit per Ben Stoloff
LA MANO ASESINA
per
Bàrbara Weeks i Ben Lyon
Dues produccions Columbia distribuïdes pels Artistes Associats

(c) Ministerio de Cultura 2006

EL TEATRE

LA RENAIXENÇA TEATRAL

Francesc Renart, precursor

L'aniversari de la Renaixença convida a recordar les etapes que precediren l'eclosió de la gesta que avui glorifiquem. A fer la llum possible damunt les figures enfosquides per l'obaga dels anys. Totes les dades relacionades amb la remembració a la qual assistim tenen en el moment actual el màxim interès. Qualsevol aportació que ajudi a perfilar una personalitat, a situar un fet, a esvair un dubte o a desfer un malentès ha de merèixer l'atenció de tots els que vulguin enfondir en el període que podríem dir-ne de pre-recobrament de la personalitat catalana. Aquestes i altres consideracions em mouen a parlar de Francesc Renart i Arús, la vida i l'obra del qual resten poc menys que inconegudes.

Mantes vegades espargeix el temps els torterols que emboiren els homes que encertaren a sobresortir de la resta de llurs conciutadans. Altres vegades, com és ara amb Renart, densifiquen els anys el vel que amaga l'heroi als ulls de la posteritat. El que dic de Renart i Arús pot ésser aplicat a altres precursors del renaixement teatral, els quals no sabríem anomenar sense infondre a llurs noms un aire de misteri.

* * *

Renart, membre d'una família benestant, es practica en diverses activitats. Ultra exercir la carrera d'arquitecte, part dels estudis de la qual cursà a Madrid, intervingué en política i conreà la literatura. De Renart arquitecte, no se'n parla. El polític, liberal constitucionalista, ocupà un escó al Consistori. Del literat, membre de l'Acadèmia de Bones Lletres, n'hi ha algunes mostres esparses en determinades recensions. El comediògraf i l'actor — el que són les coses — han passat en canvi a la història, baldament que la inclinació al teatre fos en Renart accidental. Per bé que aquest darrer caire de què parlo sigui tractat en les biografies amb certa extensió, no permet de percebre la veritable fesomia de Renart, el tret colpidor del qual fou, més aviat que la propensió a l'escena, una fallera inguarible per les coses de teló endins. «Vella afició de la qual no he de penedir-me», declarà l'interessat, ja en plena maduresa i en alludir la seva dèria. Aquest aspecte de la personalitat de Renart és el que provaré de reforçar.

* * *

S'ha escrit, d'una banda, que pels dies de la guerra de la Independència portà Renart a alguns indrets de Catalunya un elenc dramàtic. D'una altra, que amb ocasió de trobar-se per l'època esmentada a Vic, organitzà un quadro d'aficionats. Segons la primera versió acompliria Renart el romiatge teatral en companyia de Robreño. De creure la segona, romandria Renart a Vic a les ordres del baró d'Eroles. No m'ha estat possible, per bé que ho he procurat, de contrastar cap d'ambdues asseveracions. Diguem que la inversemblança de les dades, cas d'acusar inexactitud, no entelaria l'arborament escènic de Renart, que ensamblà el gust a escriure comèdies amb l'afició a representar-ne.

Pels dies en què Renart visqué eren els teatres barcelonins, els particulars especialment, en nombre limitadíssim. L'espectacle dilecte de la menestralia del primer terç del segle XIX eren les ombres xineses. M'hauria agradat d'esbrinar els noms dels locals on Renart representava. Saber, àdhuc, els papers pels quals es sentia atret. Ultra la manca de teatres, envoltava els que vivien de l'art de representar, els actors de vers molt assenyaladament, una atmosfera gens favorable. Es comprèn que si la constitució social de l'època menyspreava els comediants es tingués l'aficionat per un estrambòtic o un cap de trons.

El més sorprenent en el cas de Renart, és que en dies que el comediant català era una

Francesc Renart i Arús

raresa, existís un senyor culte i distingit que no tenint-ne prou de conviure amb gent de teatre es complagués a sortir a les taules.

* * *

Res tan fecund i movedís com la vida teatral barcelonina de la primera meitat del segle proppassat. Entre els episodis remarcables viscuts per Renart es compta haver contribuït a fabricar el llevat d'on sortí el Liceu. La intervenció seva en aquesta fita memorable va explicada en la següent anècdota.

Els milicians fundadors de la Sociedad Dramática que donà lloc a la construcció del Gran Teatre — usufructuaris, com sap tothom, de l'ex-convent de Montsió —, confiaren a un company d'armes, de nom Pere Vives, aficionat amb categoria de «galan», l'acoblament d'un conjunt escènic per a actuar en un teatre que acabaven de guarnir al primer pis de l'edifici esmentat suara. La intenció dels milicians era de donar representacions dramàtiques a profit del Batalló. Tantost rebuda la comanda fou Pere Vives cridat a treballar a un teatret dit de la Mercè, circumstància que el portà a desfer-se del compromís contret amb els seus collegues de Montsió. En exposar la renúncia formulà Vives el prec que havent estat la pensada de donar funcions cosa seva, abandonessin els milicians el projecte de representar comèdies. Per diverses raons, entre altres la d'haver fet ja el Batalló algunes despeses, digueren els milicians a Pere Vives que es posés tranquil.

El teatre mancava de detalls. Com que per de pressa que anessin les coses i per molt que l'autoritat cuités a donar el permís passarien un parell de mesos, es determinà d'aprofitar aquest temps per a cercar l'home que en defecte de Pere Vives pogués capçar la companyia. Un dels que s'anaren a trobar fou Renart, el qual després d'accedir es féu enrera, segons pot veure's en els paràgrafs que segueixen, extrets del llibre d'actes de l'entitat:

«Dia 27 de juny de 1837. — Reunió al domicili del Comandant, Manuel Gibert. — La Comissió de teatre notifica que aquest està bo i llest, car hi manca només la part corresponent al senyor Planella, el qual ha promès de posar-se a la feina d'un moment a l'altre. (Planella era l'escenògraf del mateix nom, també milicià. En sessió de 8 d'abril, en ésser llançada la iniciativa de bastir un teatre, digué Planella que en sabia un d'aventurer que el donarien per quaranta duros. Afegí que d'acordar-se la compra realitzaria de franc els treballs de reparació i de pintura que calguessin per a posar els entriquells en estat de servir. No solament s'acceptà la idea de Planella, sinó que se li pregà que volgués sumar-se a la Comissió nomenada per a entendre en tot el relatiu al teatre.) *La Comissió diu que troba dificultats per a collocar les targes de convit, la qual cosa és deguda a no haver-se fixat la data de la primera funció. Gibert notifica que els aficionats s'han repartit ja els papers, que els serà donada pressa perquè assagin i que tot fa creure que la inauguració no passarà de la setmana entrant.»*

«Dia 6 de juliol de 1837. — Reunió al domicili del Comandant Manuel Gibert. — Es dóna compte d'un fet que pot ajornar indefinidament l'estrena del teatre, ja a punt de solfa. Francesc Renart, que havia convingut amb la Comissió de teatre de posar-se al davant de l'elenc, s'ha desdit del compromís. El comportament de Renart ha sembrat el dubte en la resta dels aficionats, els quals no han decidit a hores d'ara si sortiran o no. La decisió de Renart dóna lloc a una discussió molt acalorada. Després de parlar llargament s'acorda requerir els aficionats perquè diguin sense embuts si es pot o no comptar amb ells.»

Els aficionats es solidaritzaren amb Renart. El perquè de la retractació d'aquest no consta en les actes. La vaga dels aficionats demorà l'obertura del teatre, que no pogué ésser fins el mes d'agost. El director i primer actor que ocupà el lloc de Renart fou Josep Casas. Al cap de pocs dies, degut a nombroses deficiències observades en la direcció, s'encarregà aquesta a Josep M. de Grau, vocal de la Comissió de teatre.

* * *

Al mes d'octubre de 1837 dissolgué el capità general el Batalló que infantà la Sociedad Dramática. Els milicians, emmetzinats ja per les comèdies, determinaren de sostenir el teatre per tal de fomentar l'art escènic, «en estat d'abatiment». Primer que tot canviaren el nom de l'entitat pel de Liceo Filarmónico Dramático Barcelonés. Seguidament acordaren de crear unes escoles de cant i declamació regides per un Reglament i una Comissió especials.

Les ganes de fer-se ben veure de les autoritats suggerí als dirigents del Liceu la idea d'inaugurar «les tasques acadèmiques» el dia 27 d'abril, aniversari del naixement de la reina governadora. De procurar a l'acte la major solemnitat, al qual efecte es demanà el saló del Consistori, que cedí l'Ajuntament. Mancava, amb tot, trobar una persona amb cara i ulls que s'encarregués de la càtedra de declamació. La de música havia estat acceptada per Marian Obiols. Després de nombroses gestions accedí Renart a exercir interinament la plaça, que traspassà mesos després al primer actor castellà Pere Gonzàlez Mate, força reputat per aquells anys. Tot això, per a concloure que les diferències en virtut de les quals es negà Renart a intervenir en el teatre de Montsió serien de poca importància. Per a remarcar, també, que el primer mestre de declamació que entrà al Liceu fou Renart i Arús, l'acció del qual en el susdit centre, diguin el que diguin les històries, resta circumscrita a l'episodi acabat de referir.

* * *

Servo encara un antecedent del fervor amb què mirà Renart les coses relacionades amb l'art escènic. A les acaballes de la seva vida, quan la ceba dels còmics i de les comèdies podia haver-li passat, acceptà la presidència d'una entitat dita Sociedad Apolínea installada al saló de Sant Agustí que fou més tard teatre de l'Odeon. L'Apolínea tenia per objecte «fomentar el estudio de la música, del canto y del arte dramático».

Renart, autor, anirà en un altre article.

JOSEP ARTIS

TEATRE TENDENCIOS O TEATRE PUR?

Entorn de la independència de l'art

Es un fet simptomàtic i característic la intangibilitat crítica en què pretenen envoltar-se la major part de les organitzacions proletàries i, més exactament encara, pseudoproletàries en exposar llur mercaderia teatral.

No és, però, menys simptomàtica i característica la posició de certs crítics que emparats sota les frases de «l'art per l'art» i de «l'art no pot ésser l'exponent de cap ideologia ni de cap tendència determinada, neguen tota incorporació del teatre dit proletari a les regions indelimitables de l'art.

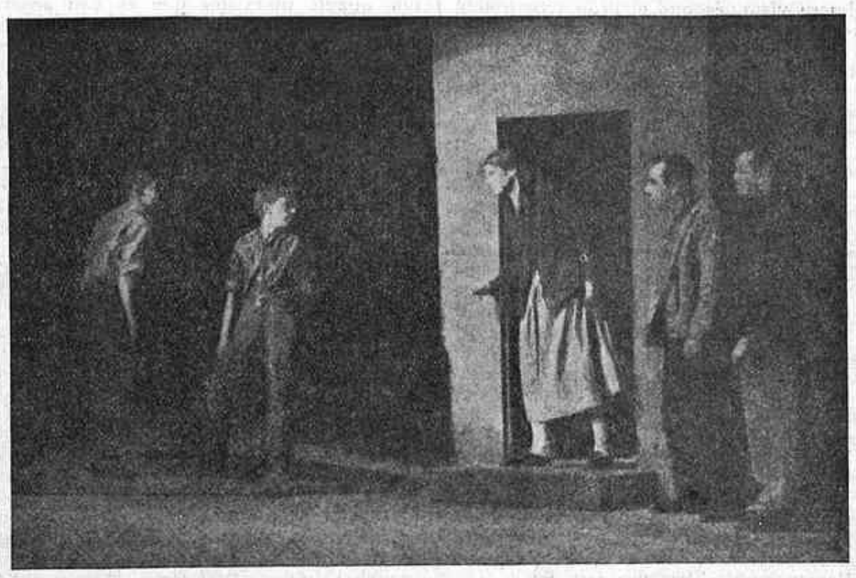

«Can you hear their voices?», obra «proletària» de Hallie Flanagan i Margaret Clifford

El que és més remarcable en aquesta qüestió és el dogmatisme que informa l'esperit dels dirigents i orientadors del teatre proletari. Tan bon punt un crític, enfrontat davant d'una obra de propaganda social en un sentit subversiu, proclama la independència de l'art, sorgeixen de seguida una rèplica dels defensors i propugnadors de l'art utilitari, i una contrarèplica del crític, i així successivament.

Amb ínfimes variants això és el que ha ocorregut, fa unes setmanes, a Madrid, entre el Grup de Teatre Proletari *Nosotros* i el crític de *Luz*, Juan Chabás. Aquesta modesta polèmica, que es reduí a una carta de l'animadora del Grup *Nosotros*, Irene de Falcón, i a una contestació dels susdit crític teatral, és una resultant de dues concepcions distintes, no sobre la utilitat de la inhibició proselitista de l'obra artística, sinó, més exactament, sobre la posició que l'artista adopta *a priori* en iniciar l'elaboració de la seva labor artística. Ens explicarem.

D'antuvi, creiem que, en enfocar el tema, cal fer una rectificació essencial i bàsica: l'obra d'art, el producte artístic, no és, aprioristicament, obra de tendència o obra «pura».

Si hom, en crear una obra d'art, trava la seva inventiva i limita el seu camp d'imaginació per consideracions que els defensors a ultrança de la «puresa» de l'art en dirien extra-artístiques, és evident que l'obra produïda es ressentirà d'aquesta limitació.

En el cas, però, que el creador artístic labori lliure de tota preocupació, sense cap partit pres determinat, atenent exclusivament l'estètica de l'obra, podrà considerar-se aquesta lliure de tota tendència? No, perquè — manllevem les paraules a Plejanov — qui preconitza o es creu realitzador de la «bellesa pura» no s'independitza per això de les condicions biològiques, històriques i socials determinants del seu gust estètic.

Si l'obra d'art no fos un exponent de l'estat divers de la societat en una època determinada, no tindria cap mena de relació amb el temps ni amb l'evolució societària i podria ésser considerada aleshores «art pur». Nosaltres, però, creiem que no és així. No podem emplaçar una obra d'art que correspon a una etapa determinada en l'evolució històrica de la societat, a una altra etapa sense que existeixi un desacord flagrant amb la producció artística d'aquesta darrera. Un exemple: l'impressionisme de Delacroix no pot ésser el fruit de les concepcions pictòriques de l'època medieval. Un altre exemple: la psicologia del Brand d'Ibsen no podia estructurar-se en una altra època que en la que ho fou, puix que les condicions biològiques, històriques i socials que determinaren la seva creació no s'havien encara produït.

Adhuc un fenomen tan aparentment universalista i en un estat de «puresa» i d'immaterialitat com és l'ideal de bellesa femenina, es modifica a mida que va canviant l'estructura econòmico-social de la societat. L'ideal de bellesa del segle XIX no és el del Renaixement. Adhuc l'ideal de bellesa femenina de la postguerra no és el d'avantguerra.

On rau, doncs, la independència del fenomen artístic?

Se'ns objectarà que l'artista, en crear la seva obra, no ha d'encerclar el seu camp d'acció sota cap estructuració d'ordre extra-artístic, però no serà possible negar-nos que la seva obra serà un reflex dels valors espirituals, socials i morals de la societat en què viu. Per tant, «tendència», no prenent aquest mot en el seu sentit proselitista, sinó pel que té de miratge.

Moltes de les obres teatrals anomenades proletàries — prestant-les sovint una classificació que llur autor no ha assenyalat — i que mants crítics combaten en nom de la «puresa» de l'art, acusant-les de posseir una finalitat utilitària en menyspreu, per tant, de la qualitat estètica, són idènticament «tendencioses» que moltes altres titllades com a exclusivament «artístiques».

Heu oït i heu llegit sovint que «l'art de classe no és art». Adhuc admetent en aquests moments l'existència de dues classes socials ben delimitades, no és just acusar d'art inferior, com seria l'art «impur», les obres que són exponents de les realitats, de les ambicions, de les lluites, d'una classe determinada, la proletària, i considerar art superior o art «pur» aquelles altres que són el reflex de l'altra classe, la burgesa.

Són sovint acusades de tendencioses obres teatrals que no comporten sinó la incorporació a l'escena de la realitat objectiva dels diferents aspectes de la vida dels medis proletaris i no ho són, en canvi, quan en aquesta incorporació societària es debaten el parasitarisme, l'estretor, la sordidesa i l'enfonsament de valors morals de la burgesia actual.

Es que hem d'acceptar que per a certs esperits l'exposició objectiva — ho remarquem — de les realitats de certs medis constitueix ja tendència?

Obra de tendència és, doncs, aquest magnífic *Topaze*.

Obra de tendència és el teatre de Muñoz Seca, valuós document — com ha dit molt bé Araquistain — per a penetrar en la història íntima de l'Espanya contemporània.

Obra de tendència, la producció d'Ibsen, exponent de la posició de l'individu enfront de la Societat i de l'Estat, i de l'exaltació del superhome, que tants d'estralls causaren en gran nombre de mentalitats de la segona meitat del segle XIX.

Obres de tendència, els *misterios* i els *autos sacramentales* de Calderón de la Barca, on les concepcions que hi són exposades respecte les qüestions de religió, de pàtria, d'honor, etc., esdevenen la transposició scènica de la idiosincrasia de la societat feudal.

Si, com hem intentat demostrar, les facetes de l'art teatral — com totes les altres arts — són el reflex d'altres tants aspectes de l'evolució societària, els quals s'han vingut produint amb una sincronització rítmica perfecta, no podríem cercar l'origen de la profunda crisi que pateix el teatre català en una pèrdua d'aquest ritme?

Si els conflictes i els problemes que es debaten en la majoria d'obres del nostre teatre autòcton no interessen gairebé ningú, no serà perquè el nostre teatre es troba en retard respecte el tombant de l'evolució econòmico-social i dels valors morals que comporta?

JOAN A. FREIXA

EXCLUSIVES
FEBRER I BLAY
presenten demà al
FANTASIO
la gentil estrella

Marta Eggerth
en la seva creació definitiva
LA NOVIA D'ESCOCIA
constituint el seu apoteòsic comiat de la temporada
NOTA: Aquest film no es projectarà en cap més local de Barcelona durant la present temporada

CAMISERIA FITO BARCELONA
Exit en la mida
Corbates inarrugables
Pijames a bon preu
JAUME I, 11
Telèfon 11655

PUBLI-CINEMA
Passeig de Gràcia, 57. — Telèfon 79681
De les 3 tarda a la 1 matinada
Reportatges Cineac
EGIPTE MISTERIÓS (documental)
Noticiari Fox Sonor
Interessants notícies
Del Kàiser a Hitler
Document històric de Seleccions Capitolio

EXCLUSIVES
FEBRER I BLAY
presentaran
pròximament al
FEMINA
l'extraordinària pel·lícula

un film de l'esport de la neu, enquadrat en un argument intrigant i de gran comicitat
És una exclusiva
FEBRER I BLAY

STUDIO CINAES
(KURSAAL)
presentarà demà divendres en
SESSIÓ ÚNICA
● Un film «d'avant-guerre»
El hijo de Carlos V
● Un film de Edgar Neville
Falso Noticiario
● Un film de S. Th. Dudow
KUHLE WAMPE
(A QUI PERTANY EL MÓN)
Única exhibició d'aquest film a Barcelona
Es despatxen localitats al Kursaal de 5 a 7 de la tarda, sense recàrrec

(c) Ministerio de Cultura 2006

LES LLETRES

Literatura japonesa

En el Japó modern, la literatura s'ha fraccionat en múltiples i àdhuc oposades tendències. Totes les influències literàries del món s'hi han donat cita i han actuat amb tota llur intensitat damunt la nova producció literària nipona. No neix cap moda en la república de les lletres, per raríssima que sigui, que no trobi immediatament seguidors més o menys fervents entre els rengles dels actuals escriptors japonesos.

Però el que realment és curiós i estrany a primera vista, és que el gran terratrèmol de 1923 assenyali en realitat el naixement d'un nou desenrotllament en la literatura japonesa. No ho trobarem tan estrany, però, si tenim en compte el que efectivament significà per al poble nipó aquell cataclisme. A seguit de l'horrible seisme material, de tan tràgiques i desoladores conseqüències, es verificà en les consciències japoneses un veritable seisme espiritual prenyat d'alteracions de tota mena, una nova orientació davant la vida, i per tant, una nova orientació en la literatura. Podem fer una comparança, baldament forçada, perquè es vegi ben clar això que diem: la literatura alemanya en general, abans i després de la guerra.

De 1923 ençà, la literatura proletària del Japó ha avançat enormement i ha estat la major causa de diferenciació dins la literatura d'aquell país. Després del macrosisme, els que fins llavors eren els escriptors preferits del gran públic van perdre una part considerable de llurs lectors, i actualment només estan sostinguts per un petit grup que manté una vella preferència per llurs obres. Recentment s'ha organitzat una escola literària contra la marxa triomfal de la literatura proletària, amb el fi de salvaguardar l'anomenada «literatura pura».

Al Japó es troba perfectament estesa la idea que el proletariat és el constructor de la pròxima societat futura i, conseqüentment, a la llum d'aquesta idea, la literatura proletària, *la literatura del proletariat*, no solament s'equipara amb els altres rumbs literaris, sinó que es considera històricament superior. El corrent literari més fort del Japó d'ara és el proletari.

El moviment de la literatura proletària japonesa s'ha estès tan amplament i ha estat tan profundament assimilat pels obrers i els pagesos per mitjà de cercles literaris en fàbriques i camps, que per la seva extensió, la seva intensitat i la seva importància ocupa el segon lloc del món — Alemanya el primer — i supera de molt els moviments similars dels Estats Units, la Gran Bretanya i França. I pel que fa a la publicació de llibres sobre el marxisme i sobre la U. R. S. S., el Japó supera la mateixa Alemanya i obté en aquest punt el primer lloc mundial.

El moviment proletari en la literatura japonesa es posà en marxa l'any 1921 i cristallitzà en una organització, la Federació d'Escriptors Proletaris Nipons, l'any 1925. Després de diverses separacions i divisions, aquesta organització es convertí en la Federació d'Artistes Proletaris Nipons, generalment coneguda per la NAPF (Nipons Artistes Proletaris Federació). La NAPF fou organitzada l'any 1928 damunt la plataforma política d'extrema esquerra i publicà com a òrgan *La Bandera de Guerra*. Més tard es reorganitzà i es convertí en la Federació Nipona de les Associacions d'Artistes Proletaris, però seguí utilitzant les mateixes inicials d'abans. La nova NAPF és constituïda per l'organització ben estructurada de societats i agrupacions d'escriptors, dramaturgs, artistes, músics i cineastes. De 1930 ençà publica *NAPF* com a òrgan de la Federació, i per a l'agitació i propaganda la ja esmentada *Bandera de Guerra*.

Existeix un altre grup literari proletari, la Federació d'Artistes Obrers i Camperols, el qual és diametralment oposat a la NAPF, i publica un òrgan titulat *Front Literari*. Aquest grup va ésser format l'any 1927 per uns quants marxistes que es van separar de la Federació d'Escriptors Proletaris Nipons a causa d'unes diferències entre marxistes i anarquistes. Els marxistes restants, juntament amb una secció revolucionària de la Federació d'Artistes Obrers i Camperols que es va separar de l'organització, es constituïren en la NAPF en 1928, com ja hem indicat més amunt. Recentment la Federació ha sofert tres defeccions més, el resultat de les quals és un nou grup que procura animar la seva publicació, l'òrgan *Línia d'Avançada*.

Els més notables escriptors de la NAPF són Choku Tokunaga, Takiji Kobayashi, Shigeharu Nakano, Teppei Kataoka i Ineko Kubokawa, tots ells autors d'obres d'un alt valor literari i algunes de les quals de considerable importància. Una altra i notabilíssima figura d'aquest grup és l'escriptora Yuriko Chûjô, que fa poc que ha tornat al Japó després d'alguns anys passats a Rússia. Es un nou membre de la NAPF i publica contes i novelles sobre la nova Rússia amb un estil fàcil i directe. Una de les obres mestres de la nova literatura proletària japonesa, *El barri sense sol*, de Choku Tokunaga, ha estat traduïda i publicada fa poc a Alemanya. Moltes altres obres interessantíssimes hi ha publicades al Japó i que són pràcticament desconegudes en absolut a Europa i Amèrica; per exemple, l'obra de Tamiki Hosoda, *La Font de la Veritat*, que es va publicar primerament com a fulletó en el diari més important, el *Tokio Asahi*, i és una conspícua exposició dels treballs de la moderna societat capitalista. Els problemes tractats darrerament pels escriptors proletaris japonesos són els de la literatura camperola i el moviment antireligiós.

Els escriptors nipons que no pertanyen al conjunt productor de literatura proletària, es poden dividir matusserament en dos grans grups, l'un interessat a copsar la vida real tal com és i l'altre provant de fugir de la realitat quotidiana amb sublimacions d'una classe o altra.

Al primer grup pertanyen escriptors que mantenen la tradició del naturalisme, com ara els vells realistes Tôson Shimazaki, Junichirô Tanizaki, Ton Satomi, Hakuchô Masamune i Saisei Murô, i encara, com els nous realistes Juzô Yamamoto, Kazuo Hirotsu, Yayoi Nogami i Chiaki Shimomura. La raó de la popularitat d'aquests realistes és que expressen amb més o menys honradesa i veritat el desenrotllament de la cultura burgesa. Les que més popularitat han obtingut de llurs obres més recents, són: *Abans d'apuntar el dia*, per Tôson Shimazaki, una llarga novella que tracta del vell Japó d'abans de la restauració de Meiji; *Fylfot*, per Junichirô Tanizaki, obra que estudia homes i dones de sexualitat anormal; *Una mossa de cafè*, per Kazuo Hirotsu; *Els germans Anjô*, per Ton Satomi; i *Vagabunds del carrer*, per Chiaki Shimomura.

Els que treballen per la causa de «l'art per l'art», i que constitueixen una escola en oberta oposició a tots els grups de literatura proletària, tenen representants com Yû Ryûtanji, Toyohiko Kuno, Tatsuo Hori, Masuji Ibuse i Masatsune Nakamura. En llurs obres, però, només pinten o decoren, com podríem dir, la vida «moderna», i per llur manera de plantejar i resoldre els problemes, més que anomenar-los de l'escola de «l'art per l'art», haurien d'ésser anomenats «escriptors aïllats de la vida real», simplement.

També el periodisme burgès del Japó contribueix en bona part a la literatura nacional amb treballs de tota mena, ja que degut a la confusió literària actual admet col·laboració de molts distints matisos. Una recent i mala tendència dels escriptors japonesos, imputable a molts d'ells, és llur excessiva col·laboració en els periòdics, de la qual cosa de vegades es ressent llur obra.

Una de les inclinacions més visibles del modern públic lector del Japó, és la passió per l'estil d'allò que en podríem dir «història veritable», és el sentiment que es concreta en la frase: «la realitat encara és més estranya que la ficció».

Des del gran terratrèmol de 1923, també ha ocupat el seu degut lloc una escola de literatura popular, la qual ofereix al públic lectura clara i amena. La majoria de les produccions d'aquesta escola són novelles històriques escrites amb una gran quantitat d'imaginació i amb un estil fàcil i popular. Es divideixen, naturalment, en dos grups: el que aplica, en més o menys extensió, les modernes idees a les seves novelles, i el que no les admet ni poc ni gens en les seves produccions, les quals es ressenten, així, d'un cert regust arcaic. Citarem del primer grup, Misogo Naoki, Jirô Osaragi, Mitsuzô Sasaki i Fûbô Hayashi; i del segon, Shin Hasegawa, Kyôji Shirai, Kotaro Tanaka i Shôfu Muramatsu. D'entre aquests escriptors, els més populars són Naoki i Hasegawa. Els escriptors pertanyents a aquesta escola i que no s'interessen per les modernes idees s'estan tornant allò que Trotsky amb feliç i gràfica expressió anomena «companys de viatge».

WOKAMOTO-PLANAS

Ha sortit el número de primavera del luxós magazine

D'Ací i D'Allà

Preu: 5 pessetes

Administració i venda:
Llibreria Catalònia
3, Ronda de Sant Pere, 3
Telèfon 12456

Mapes i Guies
per a Automobilistes i Alpinistes

Llibreria Francesa
RAMBLA DEL CENTRE, 8 i 10
Sucursal:
PASSEIG DE GRÀCIA, 87
BARCELONA

PER A FOTOGRAVATS, LA CASA
ANTONI MARTI
Màxima rapidesa ▪ Màxima qualitat
AVINYÓ, 19, pral. : Telèfon 17047 : BARCELONA

Barcelona i la novel·la

II. — La recerca del temps perdut

Barcelona, tema de novelles. La nostra literatura ha deixat perdre tant de temps i tant de material riquíssim que és impossible dexiar de considerar-los amb una certa melangia. Podem començar pel tipisme, pels costums del segle passat, pels fonaments on es basava l'evolució lenta de la nostra ciutat, amb l'embranzida sobtada de la seva creixença. Erem un poble, i ens trobàvem al cap de pocs anys amb una gran capital.

Com ilustra un autor francès una «nouvelle» d'acció a Barcelona

Els encongiments reclosits que es reflecteixen en les planes innocents, perfumades d'un tradicionalisme ingenu i casolà, de *Pobrets i Alegrets*, d'Emili Vilanova, de *L'Auca de la Pepa*, de Pons i Massaveu, o de *La Fabricanta* de Dolors Monserdà, han estat aprofundits modernament amb *Història grisa*, revelació del talent de Miquel Llor, i amb *Pigmalió*, de Pere Coromines, i han experimentat l'evolució intensa que es destaca de la comparació de *L'Auca del senyor Esteve*, la millor creació de Santiago Rossinyol, document fidel i ple de poesia d'una època pretèrita, amb *La Febre d'Or* i *La Papallona*, de Narcís Oller, amb les quals la nostra novella trobava potser les seves expressions culminants, i que assenyalaven un camí que malauradament fou menyspreat pels escriptors del noucentisme.

Narcís Oller, amb totes les seves limitacions i les seves ingenuïtats, imposades per l'època i per la migradesa de la nostra literatura, emprengué amb una ambició reeixida una via que podia donar una gran popularitat a la nostra literatura; pel camí obert es llançaren d'altres que es sentien amb vocació de novellistes: Prudenci Bertrana, Alfons Maseres, J. M. Folch i Torres (aquest amb el *Joan Endal* que marcava una orientació que després altres gèneres més profitosos li feren oblidar). Aleshores hi havia, però, en el camp literari català, dues influències més poderoses que anullaren en els nostres escriptors les que Narcís Oller i els seus èxits novellístics podien desvetllar: Angel Guimerà, amb la seva simplista i triomfant dramatúrgia, provocà moltes vocacions en el camp de la literatura teatral, i Joan Maragall, amb la seva altíssima irradiació, fou el generador directe d'un estol de poetes que caracteritzen esplendorosament les lletres catalanes en els primers anys d'aquest segle. I tanmateix, potser dels formidables satiristes que hi havia en el malaguanyat Guerau de Liost dels *Somnis* i les *Sàtires*, i en el Josep Carner de totes les èpoques, n'haurien sortit uns autèntics i poderosos novellistes. Igualment ens podem plànyer que el Pous i Pagès novellista, autor de l'impressionant *Jordi Fraginals* (una concessió al ruralisme, tanmateix) fos anullat pel Pous i Pagès autor dramàtic de grans èxits.

Mentrestant, però, a Barcelona els temes de novella es perdien i mustigaven en llur mateixa abundor exuberant. Era l'empenta industrial, les bullides inicials del catalanisme polític, amb les grans batalles electorals, l'exacerbació de les lluites socials, sempre latents. Eren després els anys agitats i mirífics de la gran guerra, en els quals els fabricants es feien milionaris, els marxants de tota mena de plaers fàcils s'enriquien ultra mesura i a l'entorn de Barcelona, ciutat rica i neutral, s'agitaven els espionatges i les intrigues dels serveis secrets de tots els països belligerants.

I malgrat tot, de tot aquest bosc atapeït de tragèdies, de tota aquesta munió d'episodis ben visibles per a tots els barcelonins, la nostra literatura no en copsà res. No hi ha, pot dir-se, ni una novella que hagi aprofitat l'enorme massa de material vivent d'aquells vint primers anys intensos del segle. Només trobem alguns aspectes parcials i allunyats, com les planes inicials de *L'Apòstol*, de Joan Santamaria, que ens introdueixen en la política barcelonina del temps de la Solidaritat, o *Servitud*, de Puig i Ferreter, que ens fa viure en el món miserable del nostre periodisme.

Començava aleshores, en una ciutat com la nostra, de llarga tradició en tota mena de convulsions socials, una nova etapa del moviment obrerista: la puixança extraordinària del Sindicat Unic. Hom descobrí enormes possibilitats de foll heroisme, crueltats fredes, esperit infrangible de companyonia i de sacrifici en les masses obreres. Hi hagué lluites sagnants entre els patrons, que atiats per una minoria d'intransigents, es negaven a compartir llurs beneficis amb els treballadors, i el proletariat que es rebellava ferotgement i amb totes les armes contra una explotació que ben sovint era massa real. Arribà el domini dels «homes d'acció», discret eufemisme, i coneguérem èpoques de terror de tots els colors, i en perdre la serenitat, o ens tancàrem a casa, o ens deixàrem encomanar la violència. Els autors estrangers, ja ho he remarcat en l'article anterior, s'han adonat prou bé de l'enorme suggestió novellesca d'aquests anys plens de misèries i d'heroismes, d'or i de sang; què n'ha restat, en canvi, per a la literatura catalana? Només aspectes parcials, també, i que escassos! *Quan mataven pels carrers*, d'Oller i Rabassa, que no respon, de bon tros, a totes les suggerències que desvetlla el títol; *La Guerra dels Sants*, de J. M. Francès, en la qual les lluites socials fan un fons desigual a una acció truculenta; *Homes i Màquines*, de Duch i Agulló, que faig remarcar, malgrat no ésser de tema barceloní, per la força amb la qual han estat evocats alguns aspectes d'aquella guerra despietada de patrons i obrers. Ben recentment, en *El Bé i el Mal*, de Navarro Costabella, ha estat envestit, em sembla que per primera vegada en la nostra novellística, el tema d'una vaga general revolucionària, en una ciutat com la nostra que és la que n'ha patit més en tot el món. I això em permet de recordar que una altra novella del mateix autor perdia tota la seva força de suggestió en situar l'acció a Polònia, potser per la por del fiscal si en plena Dictadura evocava en el propi ambient aquelles accions de lluita i violència que tots els barcelonins recordàvem.

Recordeu el *César Birotteau*, aquella epopeia de l'honradesa i l'esforç del botiger parisenc? L'obra de Balzac suscita molts exemples vivents, al nostre entorn. Tota la força tradicional dels nostres botiguers, la rutina del senyor Esteve i l'empenta dels nous mètodes de treball, la lenta agonia dels carrers de la Barcelona antiga que un dia foren el centre del comerç elegant, l'abandó dels vells hàbits comercials que feien el nom de les cases, les lletres que es protesten i els plets que es perden...

Caldrà esperar gaire que un novellista català vegi tot el poder dramàtic d'aquests factors essencials de la vida i l'evolució de Barcelona?

RAFAEL TASIS I MARCA

VARIETATS

DEVEM UN HOMENATGE. — Aquest homenatge serà ja, en tot cas, producte d'un considerable retard de la nostra iniciativa; i — quant a la seva qualitat — sempre en desacord amb la justícia de la seva motivació. Deixeu-me dir — una mica ruboritzat — que encara no havem ofrenat a la persona de l'ilustre amic de Catalunya, que dirigeix avui l'Institut Francès de Barcelona, M. J. J. A. Bertrand, l'homenatge que li devem. Si la seva tasca de convivència i docència entre nosaltres no el feia ja prou digne del nostre agraïment — la nostra generositat és, sovint, tan escassa! — ara la seva amor per les coses de Catalunya ha fructificat en obres tan amables que solament una absoluta absència de sensibilitat social faria possible l'abstenció. A la propagació dels nostres valors i dels nostres paisatges; a l'amor viu que palesen els seus estudis maragallians, s'afegeix ara aquesta *Littérature Catalane Contemporaine*, el judici crític de la qual vindrà de seguida, però de la qual escau remarcar-ne — abans i sobretot — l'actitud cordialíssima i intelligent que presideix el seu *intelètto d'amore* per les coses nostres. Agraïm d'alguna manera aquesta actitud. Estic segur que aquesta primera crida trobarà immediatament un ressò que sabran presidir, al lloc que els pertoca, la Generalitat de Catalunya i la Universitat de Barcelona. Cap pecat menys perdonable per a una comunitat al servei de l'esperit, que qualsevol insensibilitat a l'hora afectuosa de les «gràcies».

CALIBAN. — Sense perjudici que se'n parli més extensament, notem el fet que S. Sarrà Serravinyals ens hagi donat — en un català agilíssim — la traducció de *Caliban parle* de Jean Guéhenno (Edicions La Fona, Sabadell, 1933). Coneixíem de Sarrà Serravinyals la seva resolta actitud davant del cas Xenius. Em serà permès de dir, però, que el pamfletista d'ahir i el traductor d'avui adopten postures simplement epilogals? I no és que, rotundament, pugui dir-se que Caliban arriba — justament ací — a «misses dites». Però Caliban diu «quan he desempedrat els carrers i alçat les barricades; pres els correus i els telègrafs; fet fer escàpols, només que en manifestar-me, el cap de Policia i el ministre de la Governació; arborada al cim dels monuments públics, com un paleta orgullós del seu treball, la bandera de la llei nova, un senyor acompanyat de diverses notabilitats s'apropa a mi, em dóna les gràcies, m'estreny la mà, pronuncia un discurs sobre les meves antigues virtuts, i gentilment als acords de l'himne nacional, em porta de nou fins a la porta fent-me mil recomanacions de ficar-me prudentment a casa». A molts llocs, però, Caliban s'ha posat uniformes i el senyor és aquell dels galons. Les coses han canviat força, des de la naixença de Caliban.

POESIA EN REVISTES. — Ha sortit a Madrid *Los Cuatro Vientos*, revista de poesia (García Lorca, Cernuda, Salinas, Alonso, Quiroga Pla, Muñoz Rojas, Bergamín, Diego, Moreno Villa, Almagro, Guillén, Marichala, Alberti), depuradíssima en una obsessió de poesia cent per cent. Estan a punt de nèixer — paral·lelament — a casa nostra uns *Quaderns de poesia*, que tal com estan les coses avui dia, bé podem qualificar com a «obra d'urgència». — D. P.

CAMISERIA FITÓ BARCELONA
Exit en la mida
Corbates inarrugables
Pijames a bon preu
JAUME I, 11
Telèfon 11655

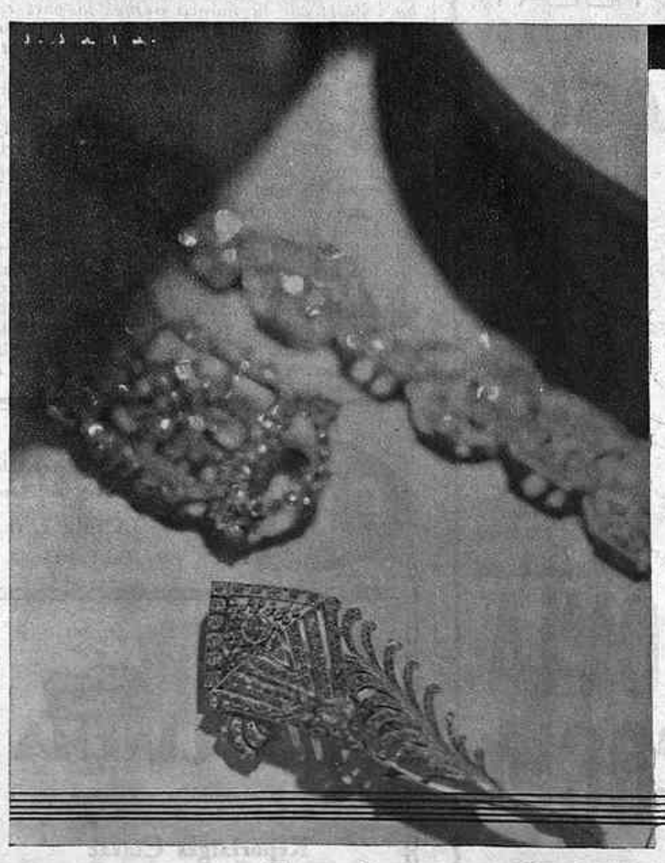

Només les pedres engalzades amb un art refinat mereixen el nom de joies

JOIER J. ROCA
Rambla del Centre, 33 i Passatge Bacardí, 2

(c) Ministerio de Cultura 2006

LES ARTS I ELS ARTISTES

Les exposicions

Pere Pruna

Pere Pruna des de les Galeries Valenciano, sortint per l'ambient romanticista de la plaça ex-Reial i pujant per les Rambles, dóna un gran cop a la corda sensible de Barcelona, com si volgués fer-la vibrar mentre se'n va i torna.

Pere Pruna és un dels pintors que tenim que queda més afantasmat, més belluguet i més dinàmic. Pruna és avui a Barcelona, demà serà a París, torna a venir i quan l'altre dia el voleu veure us assabenteu que està pintant en un poblet qualsevol de la França del Nord o del Sud, amagat en un replec de muntanya, empaitant amb les seves dobles facultats atlètiques el meteor de la sensibilitat.

Si Pruna artísticament parlant fos dolent, això l'ensorraria.

Però Pruna és molt bo, és un dels grans casos de casa nostra i aquest seu aspecte de nòmada li dóna un nimbe radiant d'enorme curiositat i encara ens farà creure que és que allí dalt té un pot amagat sota una pedra d'on va a treure substància i provisions per a fer les seves teles i donar-nos amb elles la seguretat que encara no estem perduts i que podem creure que el país no s'ensorrarà per ara.

Ara Pruna ens ha servit d'antídot. Estàvem espessament preocupats amb Julí Borrell.

No és que vulguem donar-hi una gran importància, però és el cas que les manifestacions d'aquest darrer senyor sempre ens donen l'aclaparament d'una catàstrofe i que de moment ens impossibiliten de pensar en la realitat d'una superioritat que existeix a quatre passes de distància material.

Pere Pruna. — Retrat de Miss S. W. J.

De la Galeria Empòrium passant per la Sala Parés fins a can Valenciano, hi ha un problema einsteinià perquè contràriament a la distància curta hi ha un espai astronòmicament infinit on lluita l'estolidesa del *pompier* sensual defensat com en el mig segle XIX francès pels pervinguts a la riquesa i la serenor incontrastable i el fons ciclopi de l'art de debò representat aquests dies pels noms d'Humbert i de Pruna.

Ara parlant de Pruna, abandonant el turiferarisme del daltabaix psíquic d'avui, hem de convenir que és una exposició model.

Model per expressar amb tanta magnitud la sensibilitat més refinadament emocionada i franca.

Model per ésser el color un element no únic en valor, sinó al costat d'un justificatiu, una essència, un esperit per a complementar-s'hi.

Model per la manera que acobla l'anècdota amb la pintura sense abandonar una cosa ni l'altra, midant-les bé, equilibrant-les, no preparant-se per a servir un gat per llebre pictòric; és a dir, honradesa.

Això dóna Pere Pruna. Fortalesa de personalitat, murs de contenció que es va autoadministrant per a no caure del seu lloc de *primo cartello*, deixant sentir l'esclafador pes específic de la seva obra de gran volada europea per sobre de totes les microscòpiques sensibleries de totes menes.

Igual que de la fisiologia, del seu art en surt un corrent de tenir-ho tot resolt, insubornable, d'anar fent el seu camí amb el convenciment del que practica la veritat amb tota l'extensió de la paraula i semblant guardar així mateix un gest de mal humor envers tots els prejudicis i les coses baixes de sostre del seu país que naturalment és el nostre.

Hi ha en l'aspecte esperit de Pruna una reexida assimilació d'aquella vaga cosa immaterial i difícil de batejar amb un nom determinat, de França, així, en sentit total, aquella virtut racial que les generacions artístiques franceses s'han llegat en el seu testament espiritual i que sempre han consistit en una suprema elegància antimorbosa, amb una força de temperament que mai no s'ha esllavissat cap a un terreny d'un materialisme arrauxat i de categoria dubtosa.

El pintor que comentem té aquestes dots eclèctiques i les juga amb una punta de malícia més llatina donant a les seves teles el gir com a dramatitzat i explosiu del meridionalisme, i per això en moltes coses hi ha la sensació superficial d'un lassament i que és el magnífic resultat de la sensibilitat assimilada i l'atàvica resistència peninsular contra tot el que no són manifestacions trepidants i climatològiques.

Degut al resultat esmentat, Pruna agafa el to insòlit i universal i comprenem i fins agraïm que amb aquestes valors no parin mai ell i maletes, perquè no fa res més que fer-nos quedar bé pertot arreu.

A les Galeries Valenciano té penjades tretze teles, de les quals en queden tres com si fossin els tres capitells de les tres màximes columnes sostenidores de l'edifici del seu art i que són la número 4, *Noia i ós*, número 2, *Les amigues*, i número 14, *Composició*. Són obres aquestes que lluny de tota exageració podem anomenar-les transcendentals i demostratives del gran valor que respira la còrpora impressionant de Pere Pruna.

ENRIC F. GUAL

Pintura moderna xinesa

Diverses entitats artístiques de la Xina, junt amb d'altres de caràcter franco-sínic, han organitzat a París, per durant el present mes de maig, una exposició de pintura xinesa molt important; ultra una selecció d'obres antigues, a manera de prefaci, aquesta exposició, que està oberta a les sales del Jeu de Paume, presenta setanta-tres pintors xinesos moderns.

Existeix una pintura xinesa, una pintura japonesa, una pintura indoxinesa modernes que de tan occidentalitzades com són no compten sinó com a pintura europea: cubistes, impressionistes, *fauves* i *pompiers* de la Xina, del Japó, de la Indoxina, etc., que pinten a l'oli com qualsevulla mestre o *rapin* de Montparnasse, de tot arreu. En tractar-se de l'art extremoriental modern aquesta pintura no compta, i, per tant, no es troba en l'actual exposició del Jeu de Paume. Però, a la Xina, com al Japó, existeixen dues grans tendències pictòriques modernes que no han trencat llur nexe tradicionalment xinès o japonès. A la Xina i al Japó existeixen doncs la tendència o escola que pretén continuar l'art clàssic o les diverses escoles clàssiques amb el major rigor escolàstic, i la tendència que fa alguna concessió a l'occidentalisme, sempre però dintre la tècnica, dintre el concepte i dintre el sentiment de les escoles antigues.

A l'escola moderna més netament classicitzant pertany l'art de Han Di-chen; a l'escola que podríem anomenar reformista, pertany un pintor més jove: Ju Peon. Amb el sol testimoni d'una extensa col·lecció de bones fotografies de les obres d'ambdós he estat sollicitat per a parlar d'aquests artistes notables i, segons sembla, cèlebres en llur pàtria. Em plau de complir aquesta compromesa comanda i em proposo de fer-ho de la més discreta manera dintre el màxim fervor que el talent indubtable d'ambdós imposa.

La pintura xinesa no es pot apreciar en tot el seu valor, que és molt gran, si no es coneix a fons la història de l'art i de les idees xineses. No és cap secret que a Catalunya tot això és ignorat de la majoria de la gent. Caldrà doncs temptar un esbós d'aquests antecedents artístics. A la Xina la pintura deriva en bona part, gairebé totalment, de la calligrafia. Encara avui dia les obres mestres de la calligrafia sínica antiga són tan estimades com les obres pictòriques dels grans mestres clàssics d'aquella terra; i un bon pintor sol ésser també un perfecte calligraf. De vegades el pintor, el poeta i el calligraf col·laboren en una mateixa obra. La pintura xinesa (que, adés en monocrom, adés en policrom, és sempre a base de tinta xinesa) ha conservat del sistema escriptural pictogràfic l'actitud ideogràfica, de manera que, així com els signes de l'alfabet silàbic xinès són, més que ideogrames, veritables pictografies, això és, imatges gràfiques, considerablement estilitzades, dels objectes del món exterior, la pintura de la Xina nasqué i es desenrotllà dintre un sentiment ideogràfic, més aviat que dintre un concepte pictogràfic del món. I, encara, diria: del món interior, si no fos que, al meu entendre, aquest món en realitat no existeix: el món interior no seria sinó ruminació sentimental del món exterior; i món exterior el propi ruminador..., etc., etc.: això ens menaria massa lluny de la Xina...

Així doncs, el pintor xinès, ni el més realista, no pinta ben bé el tema que extreu directament de la naturalesa, com el pintor occidental, el qual es llença a revelar l'essència de l'ésser — ni més ni menys, encara que la pretensió sembli exorbitant, i encara que en la majoria dels casos actui inconscientment —, sinó que pinta un concepte poètic, simbòlic, de vegades àdhuc moral, del paisatge, de la humanitat, de les bèsties, de les arquitectures, del món vegetal. Aquest concepte el pintor xinès el plasma de memòria, després d'haver-se exercitat copiosament en la dicció de tal o tal altre tema, de vegades un sol tema durant tota la vida. I el pintor xinès s'exercita tant i tant perquè la gràcia principal del seu art és l'estil, el qual al seu torn també està subjecte a una gràcia particular: l'espontaneïtat. La pintura xinesa, que és realitzada a mà alçada, sense recolzar enlloc, ha d'ésser, com la calligrafia així mateix pintada, màximament aplomada, ràpida, tota de primera intenció: una ínfima vacil·lació, un minúscul entrebanc a l'espontaneïtat obliga el pintor a recomençar: la pintura xinesa ha d'ésser doncs apinzellada amb la mateixa olímpica traça del rubricador; més encara: amb aquella quasi sobrehumana prestidigitació que caracteritza la calligrafia sínica. Els grans calligrafs de la Xina saben no tan sols pintar aplomadament els incomptables i complicats caràcters de l'escriptura celest, sinó fer-los parlar un segon llenguatge reticencial, pròdig en subtileses i ric d'accents estilístics que els coneixedors en calligrafia sínica comprenen i estimen amb passió. Aquest llenguatge l'aconsegueixen els grans calligrafs i els grans pintors per mitjà del joc del pinzell i de la tinta: ara forçant, ara afluixant la pressió; adés acumulant la tinta d'un pinzell amarat, adés jugant amb els refregats fugats d'un pinzell quasi eixut; unes vegades aprimant, altres engruixint, trencant, incorbant o sincopant el traç; amb la tinta ben negra o bé amb els variats degradats de l'aigualiment; tan aviat estompant amb la capillaritat del subjecte humitejat com especulant amb la duresa i el tallant sec d'una pinzellada sabrejada; en fi, amb una tècnica d'infinits recursos en les mans virtuosistes dels mestres de la pintura calligràfica o de la calligrafia pictòrica.

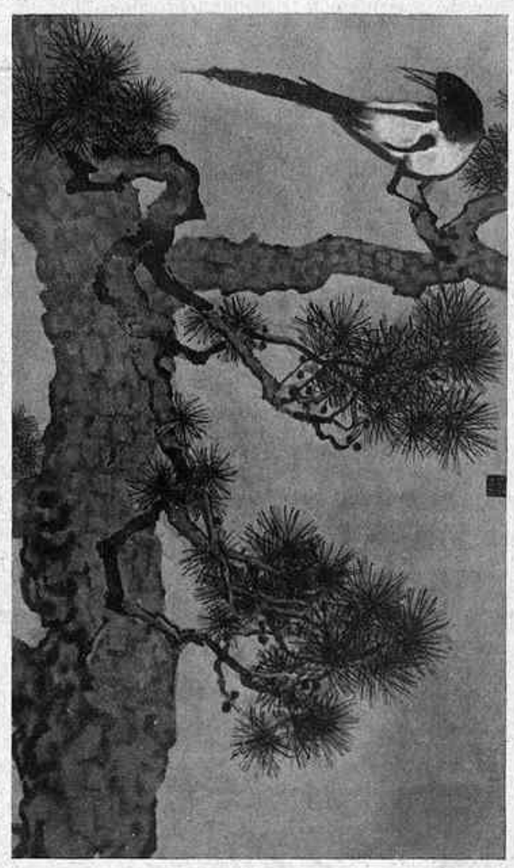

Han Di-chen. — Garsa i soca de pi

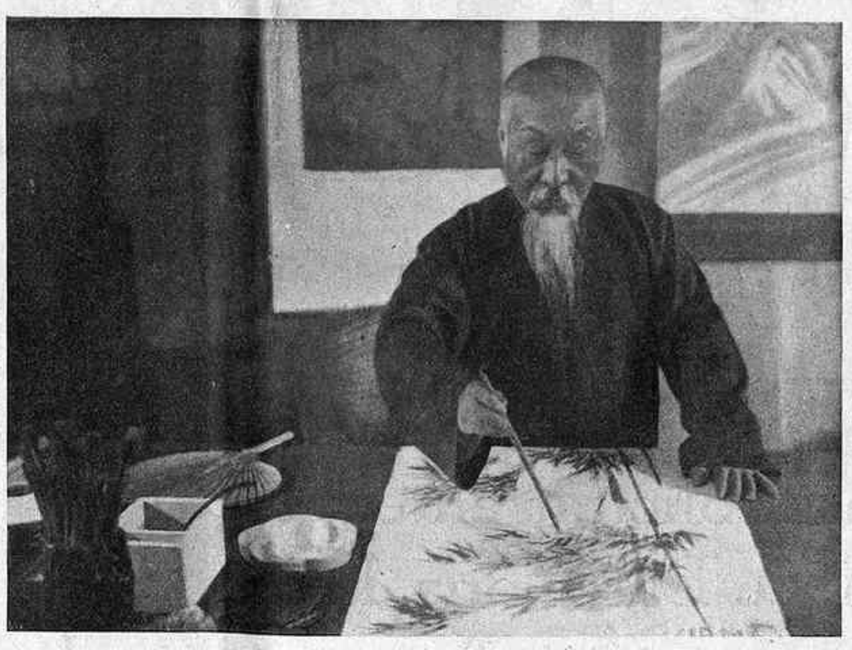

El pintor xinès Han Di-chen

Molts d'aquests grans mestres que floriren a l'època d'or de la pintura sínica (265-960 d. C.) i llurs seguidors produiren obres verament meravelloses des del punt de vista que hem intentat explicar; i les han produïdes amb la sola tinta xinesa, alguna vegada amb escasses i lleus puntualitzacions d'un o pocs colors a l'aquarella. El monocrom (*Pai-hua*), això és, la pintura a la tinta xinesa sola, és estimat pel damunt de tot entre els veritables *connaisseurs* de pintura xinesa. Les obres de Han Di-chen semblen dintre aquesta austera escola clàssica del monocrom, i el pintor sembla especialitzat en la dicció dels bambús i dels pins. La pintura dels bambús, anomenada *Mo txu*, és particularment apreciada entre els perits: és potser la més transcendentalment poètica. Sobre d'ella es podria parlar llargament: és tot un món d'encisos i delicadeses alhora exòtics i nostrats, com les reminiscències. Han Di-chen sembla però excel·lir en la pintura dels pins, la qual sol ésser lleument accentuada de verd maragda; i, aquests pins, animats alguna vegada pels saltirons d'una garsa encisera, tan viva com totes les garses, però que les sobreviu, diríeu, immortalment.

De l'art de Ju Peon parlarem un altre dia.

JOAN SACS

PROJECTOR

Tapes oceàniques

Es talla l'escorça de certs arbres en tires llargues i, després d'una preparació adequada, es superposen tres gruixos d'escorça i es baten d'una certa manera. Quan l'escorça s'ha tornat fina i flexible es deixa assecar i es decora. Són dones les que fan aquesta feina, i dones també les decoradores, ja amb bastonets sucats en terres de color, ja amb munyeques preparades abans. Són també les dones les úniques que utilitzen aquesta mena de teixit.

Una tal matèria és poc resistent i més semblant a un paper que a un teixit. Per això les indígenes de Malàsia i de Polinèsia procuren que no les sorprengui la pluja que malmetria el pintoresc vestit. Perquè aquesta mena de teixit fet d'escorça d'arbre serveix per vestit, encara que de vegades tingui una aplicació votiva — estès entre dos arbres indica el lloc d'una sepultura —, i és conegut amb el nom de *tapa*.

La voga de l'art negre ha fet interessar els col·leccionistes europeus per aquesta mena de vestit, l'ús del qual es perd cada dia més, ja que les elegants oceàniques es vesteixen amb les teles de cotó procedents de les manufactures europees.

La majoria de tapes existents a Europa formen part de col·leccions particulars, i per tant el gran públic coneix poc aquestes escorces decorades. Recentment, el Museu d'Etnografia del Trocadéro ha exposat els exemplars de tapes portats per Jacques Viot de la Nova Guinea Holandesa, poc coneguts dels especialistes.

La majoria de tapes, tant si són de procedència africana com oceànica, són enterament coberts de dibuixos. Els de la Nova Guinea, en canvi, només són ornats de figures lleugeres, a base gairebé sempre d'un sol motiu: el peix. Però totes són sempre d'una gran unitat de color. A penes hi són emprats només el negre, el bru, el groc i l'ocre, i amb aquesta gamma severa assoleixen una gran varietat de decoració.

El més gran encís de l'art negre és, sens dubte, l'audàcia de l'estilització. Els peixos dels tapes de la Nova Guinea són tan poc naturalistes com és possible. Es clar que, per nosaltres europeus, encara ens fan més aquest efecte perquè llurs formes són segurament inspirades en els peixos de les mars del Sud, l'aspecte dels quals ens és desconegut o ben poc familiar. Aquests peixos, d'aspecte ja naturalment fantàstic, de formes capritxoses i de cossos eriçats d'estranyes aletes, de cues i tentacles, són encara tornats més fantàstics per l'estilització. Però l'important, perquè és el que constitueix la gràcia d'aquest art primitiu, és la traça de la composició i l'harmonia del color.

Es clar que es tracta d'un art bàrbar i primitiu, però això no li lleva encís ni, sobretot, li minva el seu fortíssim interès.

Museu dels horrors

Es una idea hitleriana. Els conservadors dels museus alemanys han rebut l'ordre de reunir en una sala d'infàmia les obres d'art «massa» modernes adquirides d'uns quants anys ençà sota el règim democràtic.

Es diu que el criteri que ha de presidir aquesta selecció no és, com es podria creure, d'ordre polític, sinó purament estètic. Beckmann, Paul Klee, Marc Chagall, Munch són autors dels relegats a aquest museu dels horrors. Sota cada una de llurs obres es pot llegir: «Aquest quadro ha estat pagat tants milers de marcs, amb diners alemanys».

The Majorca Sun
and
The Spanish Times
L'únic Setmanari llegit
per tots els anglesos i
americans d'Espanya
25 cèntims en tots els quioscos

ENCARREGUEU
ELS VOSTRES IMPRESOS
ARTÍSTICS I COMERCIALS ALS
TALLERS GRÀFICS
PATRICI ARNAU
VERDAGUER I CALLÍS, 3, 5 I 7
(DAVANT DEL PALAU DE LA MÚSICA CATALANA)
ES LA CASA MÉS PERFECCIONADA EN LLIBRES RATLLATS, DE LUXE I EN TOTA CLASSE D'ENQUADERNACIONS. - ELEGÀNCIA I ECONOMIA EN ELS ENCÀRRECS. - EN CAS DE URGÈNCIA DEMANEU-LOS PEL TELÈFON
14856

Un present de LENA és
signe de distinció i bon gust
Reproduccions escultòriques
Objectes d'art
Làmpares
LENA, S. A.
Passeig de Gràcia, 68
(Xamfrà València)
Oferim als nostres clients una subscripció gratuita de sis mesos a "MIRADOR", per tota compra superior a 100 pessetes. Aquesta oferta és valedora fins al 3 de juny vinent.

Galeries SYRA
DIPUTACIÓ, 262 - Telèfon 18710
EXPOSICIONS D'ART
Creus de laca executades per
SAKURA
per a primera comunió
Un present d'art dintre
l'austeritat requerida

raspalls per a tots els usos
articles de neteja—objectes per a presents
rambla catalunya, 40

MOBILIARI D'ART
BUSQUETS
Decorador, mestre ebenista i tapisser. Objectes d'art i de fantasia per a obsequis. Sales d'Exposicions de Belles Arts.
Passeig de Gràcia, 54. Telèfon 16385
BARCELONA

(c) Ministerio de Cultura 2006

Concurs "Mirador"

El dia 9 de maig es procedí, davant el notari del Collegi de Barcelona, senyor Ramon Faus, a l'escrutini dels butlletins rebuts. En vista que a una hora avançada encara mancava el recompte de més de la meitat de butlletins, es decidí continuar l'escrutini el dia següent. Els butlletins que mancava recomptar i les dades parcials es collocaren dintre un sobre lacrat que quedà en poder del notari, i l'endemà es prosseguí en la tasca de recompte.

Els resultats són ja esmentats en la pàgina de cinema d'aquest número.

Mancava determinar el guanyador, segons els resultats ja transcrits i el que consta en l'acta notarial alçada, un fragment de la qual reproduïm a continuació:

«Han deixat de comptar-se vuit butlletins per estar signats duplicadament i amb els mateixos films i idèntic ordre de prelació i per la mateixa persona. De l'anterior escrutini resulta que els quatre films que han obtingut més vots són els següents, per ordre de més a menys:

1.er — *Noies d'uniforme.*
2.o — *Ombres blanques.*
3.er — *Les llums de la ciutat.*
4.t — *Remordiment.*

Examinats els butlletins rebuts, hi ha onze concursants que han encertat els quatre films que resulten elegits, però cap d'ells no els ha posat en l'ordre que expressa la votació. Dits onze butlletins tenen les característiques següents: 1) Subscrit per Josep Maria Oliveras amb l'ordre: *Noies d'uniforme, Remordiment, Ombres blanques, Les llums de la ciutat*; 2) subscrit per Nicolau Aloma, amb l'ordre: *Noies d'uniforme, Les llums de la ciutat, Remordiment, Ombres Blanques*; 3) subscrit per Joan Alavedra, amb l'ordre: *Les llums de la ciutat, Noies d'uniforme, Ombres Blanques, Remordiment*; 4) subscrit per Josep Hugas V. amb l'ordre: *Ombres Blanques, Noies d'uniforme, Remordiment, Les llums de la ciutat*; 5) subscrit per Josep Maria Oliveras amb l'ordre: *Noies d'uniforme, Remordiment, Les llums de la ciutat, Ombres blanques*; 6) subscrit per Maria Teresa Serinyà amb l'ordre: *Les llums de la ciutat, Noies d'uniforme, Remordiment, Ombres blanques*; 7) subscrit per Victòria Ribalta amb el mateix ordre que l'anterior; 8) subscrit per Mercè (illegible) amb l'ordre: *Les llums de la ciutat, Ombres blanques, Remordiment, Noies d'uniforme*; 9) subscrit per J. Pam Plinas amb l'ordre: *Remordiment, Noies d'uniforme, Les llums de la ciutat, Ombres blanques*; 10) subscrit per S. Laurel amb l'ordre: *Remordiment, Ombres blanques, Noies d'uniforme, Les llums de la ciutat*; 11) subscrit per Lluís Armangué amb l'ordre *Remordiment, Ombres blanques, Les llums de la ciutat, Noies d'uniforme.*

Vist el resultat de la votació, no ha estat pres de moment cap acord referent a l'adjudicació dels premis a fi de poder tenir abans un canvi d'impressions amb el cos de redacció de MIRADOR.»

No hi ha hagut, com es desprèn del que anteriorment es consigna, un guanyador absolut del concurs, encara que diversos votants s'hagin decidit pels quatre films que han resultat amb un nombre major de sufragis. Segons les bases del concurs, calia fer entrar en línia de compte la collocació dels films en relació amb els resultats, considerant com més mereixedor de premi el que els hagués inscrit en l'ordre més aproximat al resultant de la votació. Però ni així s'ha pogut desfer l'empat entre els quatre primers dels esmentats.

L'aplicació de tota mena de puntuacions i coeficients ha resultat en va, ja que el coeficient d'error, qualsevulla criteri lògic que s'apliqui, és el mateix en tots quatre. Per tant, no queda altra solució que el sorteig entre els senyors Josep Maria Oliveras, Nicolau Aloma, Joan Alavedra i Josep Hugas V.

Aquest sorteig, al qual demanem que vulguin assistir els interessats, tindrà lloc dissabte, a les set del vespre, a la nostra redacció, Corts Catalanes, 589

Els Ballets Russos

Ja han debutat a Barcelona els Balls Russos dits de Monte-Carlo, i la seva actuació ha estat remarcable en tots sentits. Les persones que encara conserven el record d'aquells Balls Russos del temps de la guerra, no s'han sentit pas defraudades ni molt menys davant l'actuació d'aquesta companyia, que ens ha ofert unes quantes representacions dignes d'esment en tota ocasió, i més encara en aquests moments en què la vida teatral barcelonina està ensopida com poques vegades.

Això vol dir que els Balls Russos es mereixen un ample comentari. Però a l'hora d'entrar en màquina aquest número, encara manca conèixer algun dels ballets més interessants i que han desvetllat més atenció entre nosaltres. Per això, ajornem fins al número vinent la publicació d'un extens treball sobre els Balls Russos escrit pel nostre company Sebastià Gasch, que fou, a més a més, un dels que acompanyà bona part dels ballarins, diumenge passat, a veure ballar sardanes, dansa que tenien moltes ganes de conèixer.

—Vull un auto extraordinari, diferent de tots els altres...

—Entesos. Vostè vol un cotxe i pagar-lo al comptat.

(*Kölnische Illustrierte Zeitung*, Colònia)

La ràdio i els discos

En aquestes mateixes columnes blasmàrem, fa temps, l'abús que es feia dels discos a les emissores de ràdio; durant aquests darrers mesos, però, s'ha vingut accentuant més aquesta anormalitat coincidint amb una minva en la venda de discos, la qual ha arribat a una penúria mai coneguda. Fa pena de veure els suplements que periòdicament publiquen els editors de les noves produccions, abans tan nombroses que van permetre que el disc abastés tots els gèneres de la música i avui reduïda a unes migrades mostres de la música frívola que es dóna als nostres escenaris.

Fins per a les novetats de cinema sonor s'ha barrat la venda de discos. El cinema, que havia estat darrerament un suport ben ferm del disc al qual donava actualitat cada dia amb la contínua varietat del film, cerca per la ràdio la propaganda de la part musical, i això que és lloable si es fa amb certa mesura, prodigat amb una insistència persistent arriba a fer avorrir aquesta música i el públic s'està d'adquirir els discos d'uns fragments que se li han fet pesats.

En aquests temps que els músics s'han vist foragitats dels salons de cinema per l'adveniment del sonor, podien tenir, amb el desenvolupament que ha tingut la ràdio i l'augment d'hores d'emissió, una petita compensació no sols pel major augment del personal fix de les anomenades orquestres de ràdio, sinó també un lloc d'exhibició per a les petites agrupacions que conreen la música, frívola generalment, que desfilen periòdicament pels estudis. Malauradament aquestes orquestres no acostumen a sobrepassar, si no és en comptades ocasions, el nombre de sis o set executants i les emissores especulen amb l'avantatge que dóna el no poder ésser vista l'agrupació per a continuar amb aquestes orquestres incompletes en les quals l'ensopida sonoritat de l'harmònium supleix tota mena d'instruments. Més de la meitat del temps d'emissió és destinat als discos, i com que les hores d'emissió són moltes, i les discoteques no massa ben proveïdes, el resultat és que hi ha determinats gèneres de discos que semblen només fets per a la ràdio, ja que ningú no adquireix el que sap que han de prodigar-li. Contra això no han pogut ni les mesures de defensa de caràcter jurídic que han volgut pendre els editors per a salvar els seus discos. S'han entaulat procediments judicials, s'estipula la prohibició de radiació, però el resultat no ha estat prou eficaç i la ràdio ha inferit als discos un greu perjudici convertint en una lluita el que podria ésser un motiu de convivència profitosa per a ambdós mitjans de difusió musical. De totes maneres tot plegat té un terme, puix que seguint aquests corrents no hi haurà editor que s'aventuri a publicar una obra costosa si preveu que amb vuit o deu pessetes de profit les emissores han de prodigar el disc fins a impedir la venda, i el fet és que no es fan discos i menys discos bons. No cal retreure la crisi, puix reconeixem que és pertot; les mateixes cases editores de discos amb sucursal al nostre país editen a l'estranger discos bons perquè compten amb una legislació que els protegeix sense voler impedir els avanços de la ràdio, de la mateixa manera que arreu del món el cinema sonor s'ha imposat, però respectant els músics nacionals que tenen llur actuació garantida amb l'obligació de tots els locals de cinema sonor de donar lloc a una actuació més o menys extensa, però diària, d'artistes instrumentals o vocals.

Capítol a part mereixen els anomenats discos-anunci, però no ens podem estar avui d'aixecar la nostra veu contra una altra utilització del disc per a fins de publicitat. Es raonable la radiació d'un disc abans o després de l'emissió publicitària a fi de desvetllar l'interès de l'oient, bo i aprofitant la seducció del disc per a fer-li escoltar l'anunci. Només demostra això, però, el poc interès que de per si té generalment l'emissió. Contra el que cal anar és la radiació simultània del disc amb la publicitat, talment com si fos un recitat en el qual la paraula necessita el suport de la música. No es podria trobar una acció legal que fes impossible aquest abús? O és que els editors de discos han de donar llurs propis mitjans per a mantenir una organització que els fa impossible la vida?

J. G.

—Senyor director, quina ocupació donarem a Jack el Destripador que ha ingressat avui?

—Que talli els llibres de la biblioteca del penal.

(*Der Lustige Sachse*, Leipsic)

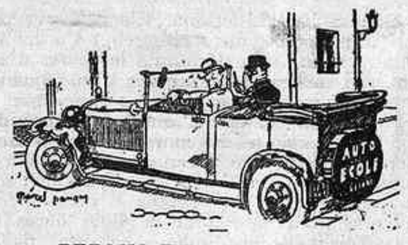

PERMIS DE CONDUCCIO

L'examinador.—I què ha de fer quan senti l'auto dels bombers?

L'aspirant.—Procurar posar-se darrera seu, i així es va sense entrebancs.

(*Ric et Rac*, París)

CIRURGIA INESTETICA

—Però què ha fet, senyor doctor! M'ha cosit amb fil blanc!

(*Pêle-Mêle*, París)

ESTALVIS

—Et faré arreglar aquestes sabates. Els cordons encara són bons.

(*Le Petit Journal*, París)

—Què faig, mamà? Poso la copa a terra, m'enfilo a la cadira o no em prenc el refresc?

(*The Humorist*, Londres)

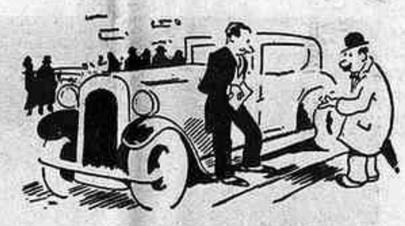

AL SALO DE L'AUTO

—Em... sí... per 75,000 pessetes està bé. Doni'm un prospecte.

(*Gringoire*, París)

—El tribunal el condemna a deu mil francs de multa per haver firmat un xec sense tenir fons al banc.

—Conformes. Ara mateix li donaré un xec per pagar la multa.

(*Moustique*, Charleroi)

TOT CANVIA

—Maleïtsiga! Aquesta gentussa deuen haver canviat la combinació de la caixa des de quan jo era director.

(*The New Yorker*)

L'eficàcia de la publicitat en el F. C. METROPOLITA de Barcelona, la demostra el fet que és el mitjà de propaganda utilitzat per les Cases més importants de tots els rams.

Concessionària exclusiva:

AGA

(Secció Metro Transversal i enllaç Ferrocarril del Nord)

Pelai, 62, 1.r, 2.a - Telèfon 15300
BARCELONA

Carrer de Tarragona, 7, 2.
MADRID

¡NERVIOSOS!

Prou de patir inútilment, gràcies a les acreditades

GRAGEES POTENCIALS DEL DR. SOIVRÉ

que combaten d'una manera còmoda, ràpida i eficaç la **Neurastènia**, Impotència (en totes les seves manifestacions), mal de cap, cansament mental, pèrdua de memòria, vertigens, fadiga corporal, tremolors, dispèpsia nerviosa, palpitacions, hiperisme i trastorns nerviosos en general de les dones i tots els trastorns orgànics que tinguin per causa o origen esgotament nerviós.

Les **Gragees potencials del Dr. Soivré**, més que un medicament són un element essencial del cervell, medul·la i tot el sistema nerviós, regenerant el vigor sexual propi de l'edat, conservant la salut i prolongant la vida; indicades especialment als esgotats en la seva joventut per tota mena d'excessos, als que verifiquen treballs excessius, tant físics com morals o intel·lectuals, esportistes, homes de ciències, financiers, artistes, comerciants, industrials, pensadors, etc., aconseguint sempre, amb les **Gragees potencials del Dr. Soivré**, tots els esforços o exercicis fàcilment i disposant l'organisme per rependre'ls sovint i amb el màxim resultat, arribant a l'extrema vellesa i sense violentar l'organisme amb energies pròpies de la joventut.

Basta pendre un flascó per convèncer-se'n

Venda a 6'60 ptes. flaseó, en totes les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i Amèrica

NOTA.—*Dirigint-se i trametent 0'25 pts. en segells de correu per al franqueig a Oficines* **Laboratorio Sòkatarg, carrer del Ter, 16, Barcelona**, *rebreu gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desenrotllament i tractament d'aquestes malalties*

Suscriviu-vos a MIRADOR
Corts Catalanes, 589 - BARCELONA

BUTLLETI DE SUBSCRIPCIO

El Sr. .....

que viu a .....

carrer ..... *n.°* ..... *es subscriu a* **MIRADOR**

vel preu fixat de **3'50 ptes.** *trimestre.*

..... *de* ..... *de 193*...

Signatura

MPRESOS COSTA
Nou de la Rambla, 45
BARCELONA

(c) Ministerio de Cultura 2006